

FOTO Gumaris Nāgels

Mārupīte Arkādijas parkā, Rīgā.

Latvijas armijā citu valstu pilsoņi Plānots, ka mobilizācijas gadījumā tie varēs dienēt

Lai mobilizācijas gadījumā Latvijas armijā varētu dienēt arī citu valstu pilsoņi, Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisija otrdien, **1. oktobrī**, galīgajā lasījumā atbalstīja Militārā dienesta likuma grozījumus.

Tie paredz, ka vispārējas un daļē-

jas mobilizācijas gadījumā militārajam dienestam Nacionālajos bruņotajos spēkos varēs brīvprātīgi pieteikties Eiropas Savienības (ES), Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas un NATO dalībvalstu, Austrālijas, Brazīlijas, Jaunzēlandes vai Ukrainas pilsoņi.

Patlaban krīzes situācijās militārajā dienestā nevar pieņemt motivētus ārzemniekus. Savukārt Ukrainas pie-

redze rāda, ka bruņotajos spēkos efektīvi var karot arī citu valstu pilsoņi, norādījusi Aizsardzības ministrija.

Likumprojektā noteiktas prasības, lai ārzemnieku varētu pieņemt dienestā. Noteikts, ka ārzemnieks nedrīkstēs būt kādas ārvalsts drošības dienesta, izlūkdienesta vai pretizlūkošanas

Turpinājums 3. lpp.

Rīgā nomarkētas pirmās droša patvēruma vietas

Apzinātas aptuveni 400 ēkas patvertņu ierīkošanai

Trešdien, **2. oktobrī** Rīgas pašvaldība Dreiliņu apkaimē sāka marķēt pirmās droša patvēruma vietas, kas ir piemērotas iedzīvotāju pasargāšanai katastrofu un militāra apdraudējuma gadījumā. Patvēruma vietu marķēšana notika bērnu dārzā *Dzilniņa* un trīs blakus esošajās pašvaldības dzīvojamajās ēkās, kurām ir piemērotas pagrabtelpas. Kopā Rīgā ir apzinātas aptuveni 400 pašvaldības un valsts ēkas, kurās būtu iespējams ierīkot droša patvēruma vietas.

„Mums rūp rīdzinieku drošība, tādēļ Rīga civilās aizsardzības jautājumus risina sistēmiski un ar lielu rūpību. Mana pārliecība ir, ka patvertņu un patvērumam drošu vietu tīkls pilsētā jāveido decentralizēts, lai krīzes situācijā patvēruma vieta ir cilvēkam ātri sasniedzama. Pašvaldība turpina apsekot un sakārtot pagrabstāvus sev piederošajās ēkās – skolās, bērnu dārzos, sociālajos

centros un citviet, aicinu to darīt arī iedzīvotājiem savos īpašumos, tai skaitā daudzdzīvokļu namos,” uzsver Rīgas domes priekšsēdētājs Vilnis Ķirsis.

„Tuvākajos mēnešos rīdzinieki arvien biežāk manīs zaļās droša patvēruma vietas zīmes pilsētā. Pirmajā posmā plānojam sagatavot un nomarkēt 134 objektus, kas ir pašvaldības īpašumā. Pēc VUGD aprēķiniem, pašvaldības rīcībā ir telpas, kas ārkārtas gadījumā var sniegt īslaicīgu patvērumu līdz pat 50 tūkstošiem cilvēku. Vienlaikus mēs vēl šā gada laikā plānojam apstiprināt nekustamā īpašuma nodokļa atlaides mehānismu komersantiem, kuri būs gatavi piemērot un piedāvāt savas telpas kā droša patvēruma vietas, piemēram, pazemes stāvvietās, noliktavās un līdzīgās telpās,” norāda Rīgas vice-mēre Linda Ozola.

Sadarbībā ar valsts iestādēm Rīgā

turpinās darbs pie iespējamo patvēruma vietu pārbaudes un šobrīd pašvaldība sākusi arī nākamo posmu – iezīmēt patvēruma vietas pilsētvīdē, lai ikviens sev tuvākā apkārtnē varētu apzināt, kur viņam pieejama vieta patvērumam katastrofu un militāra apdraudējuma gadījumā.

Zīmes uzstādīs pie tām ēkām, kuru pagrabī un pagrabstāvī VUGD apsekošanas rezultātā ir novērtēti kā pilnībā vai daļēji atbilstoši patvertņu vajadzībām un būs publiski pieejami apdrau-

Turpinājums 10. lpp.

9 771837 699002

KM mainījusi muzeju finansēšanas kārtību

Privāta akreditēta muzeja valdes viedoklis

Mīlie muzeja draugi, muzeju nozari Latvijā satracinājuši Kultūras ministrijas ziņa par finansējuma piešķiršanas kārtības maiņu privātiem akreditētiem muzejiem Latvijā. Muzeja valde vēlas paust savu viedokli par šo ierosinājumu.

Vispirms svarīgi norādīt, ka šī ziņa saistās ar četriem no kopumā 10 privātiem akreditētiem muzejiem un tikai tiem, kuriem valsts finansējums ticis gadiem uzturēts Kultūras ministrijas bāzes budžetā. Šī kultūras ministres Agnese Lāces iniciatīva tiek pamatota ar vēlmi radīt visiem Latvijas akreditētajiem privātajiem muzejiem vienlīdzīgus, taisnīgus un caurskatāmus nosacījumus valsts budžeta finansējuma saņemšanai.

Arī muzejs un pētniecības centrs *Latvieši pasaulē* ir privāts akreditēts muzejs, kas pastāv kopš 2007. gada un ir vienīgais muzejs pasaulē, kura galvenais uzdevums ir apkopot liecības, priekšmetus, fotogrāfijas un stāstus par latviešu izceļošanu no Latvijas un dzīvi diasporā kopš 19. gadsimta līdz mūsdienām. Septiņpadsmit gadu laikā muzejs, būdams nevalstiska organizācija (biedrība), bez augstāk pieminētā Kultūras ministrijas bāzes finansējuma ir spējis pastāvēt un veikt profesionāla muzeja funkcijas – veidojot un arvien papildinot muzeja krājumu (šobrīd jau vairāk kā 32 000 vienību), īstenojot pētniecību un veicot aktīvu izglītojošu darbu sabiedrībā. Pa šo laiku ir sagatavotas vienīgas un labi apmeklētas izstādes Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, Latvijas Dzelzceļa vēstures muzejā, Stūra mājā; tapušas divas dokumentālas pilnmetrāžas filmas *Vārpa. Apsolītā zeme* un *Valiant! Brauciens uz brīvu Latviju*, kā arī izdotas grāmatas (vairāk par muzeja dzīvi un darbības rezultātiem sk. muzeja tīmekļa vietnē www.lapamuzejs.lv). Vairāki no šiem projektiem atzīti par vieniem no labākajiem Latvijā, saņemot Muzeju gada balvas nominācijas. 2020. gadā muzejs

Pasākums muzejā „Latvieši pasaulē“.

iegūva valsts akreditēta muzeja statusu.

Kopumā skaista un ražīga ir bijusi muzeja izaugsme un attīstība, it īpaši no malas raugoties un baudot muzeja darba rezultātus. Ikdienas realitāte ir cita. Lai muzejs pastāvētu, nemitīgi tiek gatavoti un iesniegti pieteikumi dažādos projektu konkursos un ik gadu rīkotas ziedojumu akcijas, lūdzot sabiedrību gan Latvijā, gan ārpus tās atbalstīt muzeja darbību. Finansētāju vidū ir gan Valsts kultūrkapitāla fonds (VKKF), Rīgas Dome, Sabiedrības integrācijas fonds un Ārlietu ministrija – visi te Latvijā, gan dažādi latviešu kultūras atbalsta fondi diasporā. Kopš 2019. gada ļoti svarīgs ir bijis valsts deleģējuma līgums no Kultūras ministrijas ar 30 000 eiro ikgadēju atbalstu – konkursa kārtībā esam valsts pārvaldes uzdevuma veicējs diasporas materiālās kultūras un vēstures mantojuma apzināšanai, komplektēšanai un pieejamībai sabiedrībai, ar šo finansējumu daļēji nosedzot muzeja krājuma darbinieku algas. Šobrīd muzejā strādā seši darbinieki – trīs no tiem nepilnu darba slodzi, daudz palīdz divi brīvprātīgie. Visam pāri – aktīva biedrības valde, kas darbojas sabiedriskā kārtā.

Ja muzeja kuratora, muzeja izglītības un komunikācijas darbinieka atalgojumu var iekļaut kāda kultūras

projekta tāmē, jo to var pamatot ar projekta rezultāta (izstādes, sarīkojuma, filmas u.c.) sasniegšanu, tad iegūt atbalstu krājuma darbinieku atalgojumam, kuru ikdienu ir rutīnas sistemātisks darbs ar tūkstošiem Nacionālā krājuma priekšmetu, projektu konkursos ir teju bezcerīgi. Turklāt mums vēl nav savas patstāvīgās mājvietas – muzeja krājums glabājas Latvijas Nacionālajā bibliotē-

Turpinājums 5. lpp.

Published by Sterling Star Pty Ltd
ABN 54053671855

Redakcija / Editorial Office:
Sterling Star
PO Box 6219
SOUTH YARRA, VIC 3141
AUSTRALIA

redakcija@laikraksts.com
latvietis@netpace.net.au

www.laikraksts.com

Chief Editor: Dr. Gunars Nagels

Abonēšanas cena drukātam laikrakstam: \$60 par 10 numuriem, \$115 par 20 numuriem vai \$285 par 52 numuriem ar piegādi Austrālijā.

Čekus rakstīt uz vārda:
„Sterling Star Pty Ltd“.

Sludinājumu cena: \$7 par 1 cm telpu vienā slejā vienā numurā.

Content and design:
© Sterling Star 2024.
All rights reserved.

Tīmeklī/Online ISSN 1837-6991
Abonētājiem/Print ISSN 1837-6983

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas ne katrā gadījumā atbilst redakcijas viedoklim, un redakcija par tām neuzņemas atbildību. Redakcija patur tiesības manuskriptus un fotogrāfijas rediģēt. Laikraksts honorārus nemaksā.

Uzņēmums BALTINAMI piedāvā:

- PIRKT Jūsu daudzdzīvokļu namu vai tā daļu Rīgā;
  - PIRKT Jūsu zemi un mežu platības vai to daļas Latvijā;
- Sakārtosim īpašuma tiesības, izskatīsim visus piedāvājumus.**

Andris Padegs, Anita Batarags: 201-788-5315 (NJ)
anitabatarags@gmail.com

Raimonds Mauliņš +371-29614-612 (LV)
raimondsmaulins@gmail.com

Redakcijā

Sveicināti, lasītāji!
Gadalaiki nenovēršami mainās – Austrālijā sāksies vasara, Latvijā sāksies ziema. Ukrainā arī sāksies ziema, un, kā jau pēdējos gandrīz trijos gados, Krievija cenšas brutālā veidā nosaldēt visus Ukrainas iedzīvotājus, iznīcinot tās enerģijas infrastruktūru.

Krievijas gāze vēl arvien silda zīmīgu daļu no Eiropas. Ja arī tā ir ārkārtīgi samazinājusi Krievijas gāzes importu, gandrīz piektā daļa no gāzes importa Eiropas savienībā nāk no Krievijas. Par spīti kara stāvoklim, Krievijas gāze vēl plūst cauri Ukrainai. Tikšanās reizē šonedēļ ar Slovērijas Ministru prezidentu Robertu Fiko, Ukrainas Ministru prezidents Denis Šmihaļsa apstiprināja Ukrainas lēmumu izbeigt Krievijas gāzes tranzītu šā gada beigās, kad izbeigsis gāzes tranzīta vienošanās. Viņš mudināja Eiropas valstis samazināt to atkarību no Krievijas gāzes.

Slovākija ir sevišķi atkarīga no Krievijas gāzes, bet ir paredzēts, ka būs maiga ziema, un 60 miljardu kubikmetru iekrājums no iepriekšējās ziemas nodrošinās, ka arī tranzīta izbeigšanas gadījumā pietiks gāzes no citiem avotiem.

Tāds ir šodienas karš – it kā ir frontes līnijas, bet tās tikai ir daļa no stāsta. Tā bija arī Pirmā pasaules karā, kuru visu laiku bija stingri iezīmētas frontes līnijas. Bet, kad Pirmais pasaules karš beidzās, tad Vācijas spēki vēl okupēja teritoriju ārpus Vācijas pirmskara robežām, tostarp arī Latviju.

Kā klasificēt hibrīdkaru? ASV valdība visu laiku sūdzas, ka Ķīnas hakeri ielaužas dažādos valsts drošībai svarīgos serveros. Un kā ir aprakstāmas operācijas ar sprāgstošiem peidžeriem un rācijām Libānā? Kur te ir saskatāma frontes līnija?

Šajā gaisotnē Latvija lemj par iespēju Latvijas armijā mobilizācijas gadījumā dienēt arī citu valstu pilsoņi – Nacionālajos bruņotajos spēkos varēsot brīvprātīgi pieteikties Eiropas Savienības (ES), Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas un NATO dalībvalstu, Austrālijas, Brazīlijas, Jaunzēlandes vai Ukrainas pilsoņi.

Ar visām maiņām vēl arvien ir derīgs senais padoms: „*Si vis pacem, para bellum*“ – Ja vēlaties mieru, gatavojieties karam.

GN

FOTO Džūlija Veteherda (Julie Weatherhead)

No kreisās: Brigita Muške, Ians Jārdlijs (Ian Yardley), Daina Jārdlija (Yardley), prāveste Helga Jansone un Ingrīda Ansons.

Iesvētības Melburnā

Mums visiem par svētību

Svētdien, **18. augustā**, Melburnas Latviešu evaņģēliski luteriskās draudzes Svētā Krusta baznīcā, Melburnā, prāveste **Helga Jansone** iesvētīja **Dainu Jārdliju (Yardley)**. Iesvētībās klāt bija Ians

Jārdlijs (Ian Yardley), Brigita Muške un Ingrīda Ansons. Prāveste Jansone uzskata: „Dainas iesvētības mums visiem bija par svētību. Iesvētības var notikt jebkurā dzīves laikā – grupā vai individuāli.“ ■

Latvijas armijā citu valstu pilsoņi

Turpinājums no 1. lpp.

dienesta štata vai ārštata darbinieks, aģents, rezidents vai konspiratīvā dzīvokļa turētājs. Ārzemnieka pieņemšanai Latvijas armijā jāatbilst nacionālās drošības interesēm. Tāpat viņš nedrīkstēs būt bijis PSRS vai Latvijas PSR dienestā. Tāpat noteikts, ka ārzemniekam jāprot valsts valoda vai vismaz viena no NATO oficiālajām valodām – angļu vai franču –, kā arī paredzēta virkne citu nosacījumu.

Militārā dienesta likuma grozījumi arī paredz, ka turpmāk ar Latvijas armijas karavīru pirms termiņa varēs izbeigt dienesta līgumu, ja viņam būs dubultpilsonība ar citu trešo valsti, piemēram, Krieviju vai Baltkrieviju, vai kādu citu, kas nav ES, Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas vai NATO dalībvalsts, Austrālija, Brazīlija, Jaunzēlande vai Ukraina. Dubultpilsonības formalitātes karavīriem jāsakārto līdz nākamā gada 1. aprīlim, paredz likuma grozījumi.

Likuma izmaiņas arī paredz uz-

labot nosacījumus topošajiem Latvijas karavīriem, tostarp atteikties no minimālā piecu gadu līguma termiņa noteikšanas, deleģējot aizsardzības ministram pienākumu noteikt šos termiņus. Patlaban pirms mācību uzsākšanas militārajā izglītības iestādē vai Nacionālo bruņoto spēku vienībā ar karavīru slēdz līgumu, kurā noteikts: pēc mācību kursa beigšanas obligāti jānodien līgumā noteiktais laiks, kas nav mazāks par pieciem gadiem. Izmaiņas nepieciešamas, lai nodrošinātu lielāku elastību profesionālā dienesta līgumu slēgšanā un mudinātu karavīrus nodienēt līdz pirmā līguma termiņa beigām, deputātiem iepriekš sacīja Latvijas armijas pārstāvji.

Tāpat likuma grozījumi paredz turpmāk arī vecākajiem un augstākajiem instruktoriem prast vismaz vienu no NATO oficiālajām valodām atbilstošā līmenī. Pašreiz šī prasība ir noteikta tikai karavīriem, kas pretendē uz virsnieka dienesta pakāpi. Pieaugot gan instruktoru iesaistei starptautiskajā apritē, gan nepieciešamībai būt spējīgiem komunicēt ar sabiedroto karavīriem, arī vecākajiem un augstākajiem instruktoriem ir aktualizējies nepieciešamība pārvaldīt angļu vai franču valodu, norādījuši likumprojekta autori. Paredzēts, ka šī prasība stāsies spēkā no nākamā gada 1. janvāra.

Lai Militārā dienesta likuma izmaiņas stātos spēkā, tās vēl galīgajā lasījumā jāpieņem Saeimai.

Saeimas Preses dienests
01.10.2024.

PAZIŅOJUMS

Laikraksts „Latvietis“ Nr. 814 līdz 817 iznāks tikai elektroniskā versijā.

Drukātais laikraksts atsāks iznākt ar 818. numuru.

Sekojet informācijai timeklī:

<http://www.laikraksts.com>

FOTO Iize Šenberga

Sidnejas Latviešu vīru koris.

„Ar Latvju dziesmu“

Sidnejas Latviešu vīru kora koncerts

Atzīmējot savu 68. darbības gadu, **Sidnejas Latviešu vīru koris** diriģentes **Aijas Dragūnas** vadībā ar **Viktoriju Mačēnu** asistējot pie klavierēm, sniežs savu gadskārtējo koncertu *Ar latvju dziesmu*. Koncerts izskanēja šā gada **15. septembrī** Sidnejas Latviešu nama lielajā zālē. Programmu kuplināja viesu koris **Skanda**, ko vada diriģentes **Sandra Dragūna** un **Daina Kaina**. Spriežot no klau-

sītāju aplausiem, šis tautā iemīļotais koncerts bija cienīgi apmeklēts. Es, šo rindu autore, diemžēl, koncertā nebiju. Rakstu šīs piezīmes, skatoties **Ojāra Grestes** meistarīgi uzņemto audiovizuālo ierakstu.*

Te, manas planšetes tumšajā lodziņā, pēkšņi iegaismojas skatuve. Pavēras skats uz **Vijas-Spoģes Erdmanes** un **Pētera Erdmaņa** darinātajām dekorācijām – baltiem bērzu stumbriem, kas ar galotnēm sniedzas debesīs. Pār bērziem kūleņodams līst **Jāņa Grauda** apgaismojums kā blāvi zila sapņu gaisma, kas glāsta koku stumbrus, galotnes. Tā taču ir Latvija! – mūsu daudz gadu lolotā ilgu un sapņu zeme! Šī apburošā fona gaisotnē sākas un beidzas mūsu vīru kora koncerts.

Programma sadalās trīs daļās. Pirmā daļa pieder mājas tēviem – mūsu vīru korim. Otrā izpilda **Skanda** un **Skanda** kopā ar vīru kori. Trešā daļa ir atpakaļ mājas tēvu rokās.

Vīriem stājoties klausītāju priekšā, priecē jaunās sejas, jaunie vārdi kora dalībnieku sarakstā un jaunā enerģija, kas kūšā katrā dziesmā. Mostas cerība, mostas jūsmā: kamēr dziedam, kamēr augam, mēs pastāvam! Šobrīd korī dzied 25 vīri, kur katrs viens ir apsveicams.

Pirmā daļa ir veltīta vīru kora klasikai. Ir arī pāris mūsdienu komponistu darbi, kam vieta kora klasikā nodrošināta. Koncerts sākas ar tituldziesmu, **Brigitas Rītmanes** *Ar latvju dziesmu*. Lielā, varenā skaņā, izcilais balsu līdzsvars un iejūtība dziesmas vēstījumā iekrāso šo un visu pārējo vīru kora sniegumu. Raitā virknē izskan pirmās daļas 12 dziesmas. Dzirdam: **Jāzepa Mediņa** *Krāc jūrmalas priedes* (**Antons Birkerts**), **Andreja Jurjāna** *Lūk, roze zied* (**N. Līventāls**), **Raimonda Paula** *Dzīvības mūžīgais vārds* (**Jānis Peters**), **Valtera Kaminska** divas dziesmas *Mūžu mūžos* (**Imants Ziedonis**) un *Priedes* (**Kārlis Skalbe**), **Ernesta Viņģera** *Kā Daugava vaida*

(**Auseklis**), **Jāņa Cimzes** darināto tautas dziesmu *Tēva sēta*, **Jāzepa Vitola** *Mežezers* (**Atis Ķeniņš**), **Emīla Dārziņa** divas dziesmas *Mūžam zili* (**Kārlis Skalbe**) un *Mirdzi kā zvaigzne* (**Kārlis Jēkabsons**). Pirmā daļa beidzas ar **Edgara Račevska** *Dzīvā dziesma*, kam vārdus devusi kādreizējā sidnejiete, dzejniece **Elga Leja**. Dziesmas, atskaitot pēdējās trīs, koris dzied **Viktorijas Mačēnas** klavieru pavadījumā.

Aprakstu par koncerta pirmo daļu nobeidzot, gribu atgriezties pie **Jāņa Cimzes** darinātās tautas dziesmas *Tēva sēta*. Dziesmas iejūtīgais izpildījums izpelnīja sevišķu klausītāju atzinību. Liegais dziedājums, kā skumjas atvadas lēni izgaist vīru dūksnā. Iespaidis ir neaizmirstams. Priecājos, ka pateicoties **Ojāra Grestes** ierakstam, varēšu pie tā atgriezties.

Otrā daļa ar izcili skanīgām dziesmām ievada viesu koris **Skanda** divpadsmit balsu sastāvā. Dziesmas skan it kā tās būtu tikko izceltas no tautas senā daiļrades pūra (folkloras), pirms tās nāca saskarē ar pasaules mūzikas skolām. Dzirdam trīs tautas dziesmas, trīs dziesmu meistarū darinājumos: **Jūlija Rozīša** *Stāvēju dziedāju*, **Aijas Dragūnas** *Zinu, zinu tēva sētu* ar apbrīnojami plašu sabalsojumu un **Edgara Kārklīņa** *Skaista mana tēvu zeme*. Šai dziesmai lauku sētas garā akordeonu piespēlē **Viktorija Mačēna**. Visas trīs dziesmas izceļ kora dzidro skaņu un skaidro dikciju.

Otrā daļa izskan ar varenu nobeigumu, vīru korim pievienojoties **Skandai**. Jaunā vienība atskaņo **Aijas Dragūnas** darināto tautas dziesmu *Rīga dimd* un **Jura Vaiņoda** *Apkal manu kumeliņu*. Lielā skaņā, bramanīgais izpildījums izraisa klausītāju attiecīgu atsauksmi. Abas dziesmas ir ar **Viktorijas Mačēnas** klavieru pavadījumu. Abas atkārtoti.

Koncerta trešā daļa sākas ar vīru

Turpinājums 5. lpp.

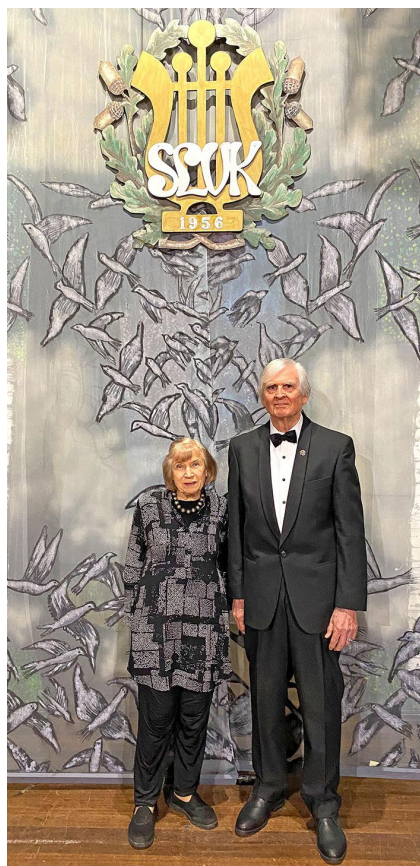

FOTO Ojārs Greste

Vija Spoģe-Erdmane un Pēteris Erdmanis pie viņu darinātām skatuves dekorācijām.

FOTO Ojārs Greste

Sidnejas Latviešu koris SKANDA.

„Ar Latvju dziesmu“ Turpinājums no 4. lpp.

kora himnu, Jāzepa Vītola pēdējo sacerēto dziesmu *Kalējs*, kam vārdus devis Kārlis Skalbe. Dziesma stāsta par kalēju, kas aizgūtnēm kaļ rotas zeltā un sudrabā savai līgavai, mīļai, skaistai Latvijai. Vai nav tāpat ar mūsu vīru kori, kas pēc 68 gadu darbības vēl arvien *kaļ rotas* mūsu skaistai Latvijai?

Ar vīru spēku, raitā ritmā izskan Imanta Zemgaļa *Vairogi* ar Vitauts Lūdēna vārdiem. Seko divas Raimonda Paula dziesmas *Tautas acis* (Māris Čaklais) un *Pacel galvu, baltā māt'* (Jānis Peters). Pirmā ar tās skaisto, melodisko plūdumu un **Toma Mačēna** solo izraisa klausītāju jūsmīgus aplausus un izsauceņus. Tikpat saistoša ir Paula otrā dziesma *Pacel galvu, baltā māt'* ar tās līgano, melodisko plūdu-

mu, izcilo balsu līdzsvarojumu un labo dikciju. Imanta Kalniņa dziesmā *Lūgšana* sirds dzied līdzi. Dziļi iespaidīgs ir pieaugums lūgšanas intensitātē, kas nemanot, ir savileis man rokas dūrēs. Atslābumu sniedz tautas dziesma *Nevienami es nedošu* Edgara Račevska apdarē. Ar lielu sajūsmu klausītāji dzīvo dziesmai līdzi: sit plaukstas, cilā kājas. Atsaucoties sajūmai, koris dziesmu atkārt.

Ar šo dziesmu izskan arī koncerts pats. Viegli satumsis ir skatuves fons, kur starp baltajiem bērzu stumbriem veļas balti miglas vāļi.

Atlikušas vēl tikai pateicības un apsveikumi. Vārdu ņem namatēvs **Andrejs Mačēns**, vispirms apsveicdams pēdējos div' gados uzņemtos desmit koristus, no kuriem četri dzied savu pirmo koncertu. Tiešām, apsveicams notikums kora dzīvē.

Seko ziedu veltes un pateicības koncerta veidotājiem: diriģentei **Aijai Dragūnai**, pianistei **Viktorijai Mačēnai**, viesu kora *Skanda* diriģentei **Sandrai Dragūnai** un *Skandai* pašai. Tāpat arī skatuves dekoratoriem – **Vijai Spoģei-Erdmanei** un **Pēterim Erdmanim**.

Līdz ar namatēva aicinājumu pakavēties vēl pie vīna glāzes, brašā dziedājumā izskan tautas dziesma *Laid iekšā, saimīniece*. Dziesmu darinājis Aldis Sils, bet īpaši vīru korim aranžējusi kora iepriekšējā diriģente **Daina Jaunbērziņa**. Esi sveicināta, Daina!

Ar to **Sidnejas Latviešu vīru kora** 68. darbības gada koncerts ir izskanējis. Ar prieku gaidīsim nākošo!

Lauma Reinfelde

* Kora koncerts skatāms:

<https://youtu.be/oVhMFS7kQqk>

Mainas KM finansējuma piešķiršanai muzejiem Turpinājums no 2. lpp.

kā, muzeja birojs ar nelielu izstāžu un pasākumu telpu atrodas Berga bazārā un muzeja noliktava zemāku izmaksu dēļ ir Ogrē. Visas šīs vietas tiek nomātas un apmaksātas galvenokārt ar sadzīvotājiem muzeja atbalstītāju līdzekļiem.

Tā mēs strādājam un pastāvam. Krājuma priekšmetu dāvinātāji saņem (lietišķu) norādi, ka viņi ir informēti un atļauj biedrībai *Latvieši pasaulē* – muzejs un *pētniecības centrs* nodot uzdāvinātās izceļošanas vēstures liecības trešajām personām, kuras vāc vai veido līdzīgus krājumus, ja mūsu muzeja darbība tomēr par spīti ieguldītajam laikam un darbam tiktu izbeigta.

Bet, godīgi sakot, mēs galīgi no tā neciešam un fatāli nejutamies, tieši otrādi – šādi muzeja dzīves un pastāvēšanas apstākļi neļauj mums atslābt un justies nemainīgi ērti un droši. Meklējot visdažādākās atbalsta iespējas muzeja misijas papildīšanai, muzeja darbs ik dienas ir vitāls un tāpēc aizraujošs. Sirds gan reizēm ļoti nosāp, ja negūstam atbalstu kārtējā projektu konkursā vai kad medijos redzam, ka

citi privāti akreditēti muzeji ik gadu saņem prāvu atbalstu no Kultūras ministrijas budžeta vai agrāk no konkrētiem politiķiem, t.s. „deputātu kvotām“.

Te vietā pieminēt, ka, privātu muzeju dibinot, tā izveidotāji – šīs nevaldības organizācijas biedri – uzņēmās pilnu atbildību par muzeja attīstību, laika gaitā darot visu iespējamo, lai nodrošinātu pilnvērtīgu muzeja darbību nākotnē. Šī apņemšanās, saprotams, iekļāva arī detalizētu finanšu risku izvērtējumu. Ticam, ka mūsu muzejs ir Latvijai, tās tautai un mūsu kopīgās vēstures izpratnei vajadzīgs un ka tā dzīvotspēja nav mērāma kāda dibinātāja, biedra vai politiķa vienas dzīves ilgumā, bet gan saturiski un finansiāli ilgtspējīgā muzeja darbā.

Tāpēc mēs atbalstām Kultūras ministrijas vēlmi beidzot ieviest kārtību valsts atbalsta sistēmā privātiem akreditētiem muzejiem, šādi izskaužot negodīgus vēsturiskus, politiskus lēmumus.

Tiesa, arī mūs tāpat kā mūsu kolēģus uztrauc šīs problēmas sakārtošanas novirzīšana uz VKKF pleciem, jo, kā rāda pieredze vairākiem mūsu valdes locekļiem savulaik esot arī fonda nozaru ekspertiem, VKKF projektu konkursos vienmēr naudas ir par maz,

konkursa rezultāti lielā mērā ir balstīti ekspertu individuālā izpratnē un lēmumu pieņemšanas kopējā noskaņojumā. Vai tiešām eksperti sapratīs un atbalstīs finansējuma piešķiršanu privātu muzeju infrastruktūrai un ikdienas darbam krājumā? Ko darīs privāts akreditēts muzejs, ja projektu konkursā nesaņems vai saņems daļēju finansējumu krājuma darbinieku atalgojumam, kas gadā mērāms vairākos tūkstošos, jo ietver arī sociālo garantiju iemaksas? Ko darīs privāts akreditēts muzejs, ja neizturēs konkurenci projektu konkursā un nevarēs apmaksāt apkures rēķinus? Atbilžu šobrīd nav, bet ir sajūta, ka dosimies dzīvotspējīgā un vienlīdzības principu vadītā virzienā.

VKKF budžeta pieaugums nākamgad par 1,6 miljoniem eiro it kā mierinoši skan, tomēr tas nav paredzēts tikai profesionālo nevaldības organizāciju atbalstam vai privātiem akreditētiem muzejiem. Tas ir pieaugums, par ko fonda konkursos 2025. gadā sacentīsies visas kultūras nozares pārstāvji no valsts, pašvaldību, privātā un nevalstiskā sektora. Arī mēs – muzejs un pētniecības centrs *Latvieši pasaulē*.

Muzeja un pētniecības centra „Latvieši pasaulē“ valde

Baltā mākoņa Burtu skola.

Ar vienu kāju Latvijā

Baltā mākoņa Burtu skolas neparastais gads

Šis Baltā mākoņa Burtu skolai – Oklendā (*Auckland*) latviešu bērnu svētdienas skoliņai un spēļu grupai Jaunzēlandē – bija pavisam joctīgs un fragmentēts gads. Trešo gadu darbojoties, mums jau bija ierasts ritms, katru otro svētdienu tīkotiņi *Grey Lynn Community Centre* kopienas centra telpās, kur pēc nodarbības beigām visi kopīgi ieturējāmies iekšpagalmā, baudot iknedēļas zaļo tirdziņu, līdzpaņemto launagu, dzīvo mūziku un spēļu laukumus. Ierasts arī bija gada plāns un pašu nodarbību grafiks – vienmēr kādam alfabēta burtam un tēmai veltīta nodarbība, kuras sākumā dziedam Burtu skolas dziesmiņu, trenējamies burtu atpazīšanā un rakstīšanā, mācāmies lasīt, pārrunājam interesantas tēmas, lasām grāmatu, dancojam un rotaļājamies, pauzējam ar svaigiem augļiem un, visbeidzot, ko radošu veidojam savām rociņām.

Bet šogad šo ierasto ritmu iztraucēja kāda masveida parādība – liela daļa regulāri uz nodarbībām nākošo bērnu ar saviem vecākiem (tai skaitā, mūsu

skolotājām) uz ilgāku vai pat paliekošu laiku devās uz Latviju. Kopā turp šogad aizlidoja četras skolotājas un 11 bērni. Viena ģimene – profesionāla skolotāja ar vīru un abiem bērniem – kuras mums bija tas prieks iepazīt un uz nepilnu gadu saukt par savējiem – atgriezās Latvijā uz palikšanu, raisot pārējos rūgtas izjūtas: prieku un pateicību par kopā pavadīto laiku, un skumjas par zaudēto kompāniju.

Tik mazai diasporas grupai ik pa mēnesim uz vairākiem mēnešiem pamīšus vai vienlaikus zaudēt vairākas ģimenes un vairākas skolotājas ir liels izaicinājums. Kaut arī nodarbības ritēja pēc iepilnāto grafika, brīžiem nācās pieņemt, ka iepriekš piedzīvotās dinamikas, kādu spēj vien radīt vairāku skolotāju sadarbība un vismaz pusduca bērnu klātbūtne, uz laiku nebūs. Dažas plānoti īsas aktivitātes izstiepās visas nodarbības garumā. Citās nodarbībās bērni pavisam aizmirsā par to ‘kā skolā jāuzvedas’, un nodarbības kļuva par maziem haosa un trokšņa piepildītiem jampadračiem. Vai mammas pašas aizmirsās un, kamēr bērni savā nodabā

krāsoja burtus, piepildīja telpu un laiku ar skaļām plāpām. Vēl citās nodarbībās nācās iesaisīt latviski mazrunājošos tētus, lai panāktu dalībnieku kritisko masu. Un bija tādas nodarbības, kas kļuva neparasti klusas un kurās bērnu radošās nodarbes ņēma virsroku pār burtiem un rakstīšanu pavisam izpalika. Reizēm šķita, ka līdz ar lielo aizbraucēju baru arī ierastās Kārtība un Disciplīna aizmuka uz Latviju. Bet mēs, palikušie, vienalga turpinājām tīkties un censties lasīt, rakstīt, plāpāt, spēlēties un palaidnoties. To visu, protams, darot latviski.

Un mēs jau nevaram sūdzēties. Pabūt Latvijā – tas ir daudzu diasporas ģimeņu sapnis, it sevišķi, ja tur mūsu mazajiem dzīvo vecvecāki, tantes, onkuļi, un brālēni un māsiņas, un visi citi radiņi. Pirmo reizi ierodoties Latvijā, šeit dzimušie bērni priecīgi samulst: „Mammu, te visi runā latviski!“ Latviešu valoda vairs nav mammas joctīgā, pa pusei slepenā, dziļi personīgā valoda, ko ārpus mājām reti kur dzird. Pēkšņi tā ir visapkārt – to lieto gan uz ielas, gan mājās, gan veikalos, gan spēļu laukumos. Pats galvenais, tajā runā daudz daudz bērnu, kas nozīmē, ka vismaz uz mirkli tā kļūst arī par spēlēšanās valodu. Pēc atgriešanās Aotearoa Jaunzēlandē, es pirmo reizi dzirdēju savu piecgādīgo meitu gan spēlējamies savā nodabā, gan runājam ar mazo māsu latviešu valodā. Tur uz vietas esot, sirds kusa, klausoties, kā bērni latviski pārmij dažus vārdus ar 90-gadīgo vecvecmāmiņu (kura švaki dzird un ātri pagurst runāt) vai tekoši sarunājas ar opīti un omīti.

Bet īsi pirms Jāņiem, Oklendā esot, saņēmām ziņu no skoliņas izveidotājas un galvenās skolotājas Agneses, kura tobrīd ar saviem trim bērniem bija Latvijā:

„Gribēju padalīties ar ļoti man svarīgu mirkli, ko nesen piedzīvoju Latvijā: Matīdes tikšanās ar viņas vecmāmiņu un manu krustmāti. Tiem, kas nezina, man skoliņas mērķis vai moto vienmēr ir bijis: ‘Par sirsnīgām sarunām ar vec-

Baltā mākoņa Burtu skola.

Turpinājums 7. lpp.

Apsveicam Penrith Panthers!

Uzvarētāju komandas fizioterapeits – sporta kluba SPARS biedrs

Fotogrāfijā redzams *Penrith Panthers* fizioterāpists **Endrjū Līds (Andrew Leeds (Līdumnieks))** ar uzvaras kausu pēc NRL* fināla pret *Melbourne Storm* 2024.g. **6. oktobrī**. Endrjū ir sport klubs SPARS* biedrs un bieži apmeklē SPARS sarīkojumus. Apsveicam viņu ar šo ceturto pēc kārtas *Penrith Panthers* uzvaru!!

Viktors Sikais
Sporta klubs SPARS priekšsēdis

* National Rugby League – Austrālijas nacionālā regbija līga.

* SPARS – Sidnejas latviešu sporta klubs.

Penrith Panthers fizioterāpists **Endrjū Līds (Andrew Leeds (Līdumnieks))** ar uzvaras kausu pēc NRL fināla.

FOTO no Endrjū Līds (Andrew Leeds) personīgā arhīva

Demontēts piemiņas akmens Maskavas dārza izveidei

Akmens bija nesaskaņoti uzstādīts Latgales parkā

Rīgas Pieminēkļu aģentūra **25. septembrī** Latgales parkā demontēja piemiņas zīmi – akmeni Maskavas dārza izveidei. Akmens uzstādīšana nebija saskaņota ne Rīgas būvvaldē, ne citā institūcijā, līdz ar to piemiņas zīme konkrētajā vietā uzstādīta un līdz šim atradās neatbilstoši normatīvajiem aktiem.

Piemiņas zīme novietota pieminēkļu krātuvē. To uzstādīja 2010. gadā Maskavas mēra Jurijs Lužkova vizītes laikā Rīgā.

20. gadsimta trīsdesmito gadu beigās izveidotais parks sākotnēji nosaukts par Latgales dārzu, bet Maskavas parka nosaukumu ieguva 1945. gadā. Rīgas pašvaldība 2022. gadā parku pārdēvēja par Latgales parku.

Informāciju sagatavoja:

Antra Gabre
Rīgas pašvaldības Ārējās komunikācijas nodaļas projektu koordinatore

Latgales parkā demontē piemiņas zīmi – akmeni Maskavas dārza izveidei.

FOTO Rīgas pašvaldības Komunikācijas pārvaldes Ārējās komunikācijas nodaļā

Ar vienu kāju Latvijā

Turpinājums no 6. lpp.

māmiņu.' Tas bija tas iemesls, kāpēc skoliņa [vispār] tapa, jo [manu bērnu] omīte nerunā angļiski. Un šogad šis sapnis un mērķis tika piepildīts uz 'urrā!' Gribēju visiem pateikt 'paldies'."

Vairāk kā mēnesi dzīvojot Latvijā, piecgadīgā Matilde ik dienas runājās ar savu omīti latviski. Un, tā, tieši esot Latvijā, atklājās gan mūsu skoliņas un bibliotēkas darbošanās jēga, gan arī šo pēdējo trīs gadu laikā, kopš pastāvam, apgūtā un iemācītā nozīmīgums. Esam tīri ļoti sapratuši, cik kolosālu, svarīgu un nozīmīgu darbu veic Baltā mākoņa Burtu skola, tās skolotājas un ikviens skoliņā un spēļu grupā iesaistītais bērns ar vecākiem. Un par to esam viens

otram un visiem bezgala pateicīgi.

Skolas darbību līdzfinansē Latvīšu valodas aģentūra no Izglītības un zinātnes ministrijas budžeta programmas „Valsts valodas politika un pārvalde“. No sirds pateicamies arī visiem Bibliotēkas darba atbalstītājiem gan Latvijā, gan ārpus tās.

Evija Trofimova
Laikrakstam „Latvietis“

Latviešu valodas aģentūra

Izglītības un zinātnes ministrija

Baltā mākoņa Burtu skola.

FOTO no Evijas Trofimovas personīgā arhīva

„Cietie rieksti latviešiem pasaulē“

Diasporas komandu prāta spēle šogad pāršķirstis 2024. gada kalendāru!

„Pāršķirt nedrīkst padomāt!“ – kur mēs ikdienas steigā šajā teikumā liekam katrs savu komatu? Vai skrienam uz priekšu nepadomājot, vai atrodam laiku arī pārdomām un notikumu izzināšanai? 2024. gadā Latvija ieguva trīs zelta medaļas Parīzes paralimpiskajās spēlēs, šogad svinam Kārļa Skalbes 145 gadu jubileju, jaunvārda titulu ieguva vārds „sālvira” – šie ir tikai trīs notikumi, bet tādu ir simtiem. Vai zinām par tiem, vai arī mums tie ir tikai kārtējie ziņu virsraksti?

No 14. oktobra līdz 23. novembrim Latviešu valodas aģentūra jau piekto reizi organizē prāta spēļu turnīru „Cietie rieksti latviešiem pasaulē. Kalendārs“. Turnīrā aicinām piedalīties diasporas jauniešus, ģimenes un draugus, diasporas latviešu skolu, koru un deju kolektīvus, kā arī citus interesentus, kuru mītnes zeme ir ārpus Latvijas. Liekam prātus kopā un veidojam komandu no 3–6 dalībniekiem! Dalībniekiem garantējam jautru atpūtu, uzasinātas zināšanas, kā arī, protams, vērtīgas balvas. Starp citu, balvu fonds šogad ir audzis! Ziņkārī remdēsiet, iepazīstot nolikumu.*

Turnīru veido piecas spēles, kas secīgi būs pieejamas www.cietierieksti.com sadaļā „Latvieši pasaulē“. Katrā prāta spēlē ir ietverti trīsdesmit āķīgi jautājumi, uz kuriem jāatbild nedēļas laikā. Tad atbilžu iesniegšana noslēdzas, tiek

paziņots komandas iegūtais punktu skaits un publicēta nākamā spēle. Turnīra finālā sacentīsies desmit labākās komandas. Vērtīgas balvas saņems gan katras spēles labākie un veiksmīgākie, gan, protams, finālspēles uzvarētāji!

Spēļu turnīru organizē Latviešu valodas aģentūra sadarbībā ar prāta spēļu zīmolu „Cietie rieksti“. Latviešu valodas aģentūras darbības mērķis ir veicināt latviešu valodas – Latvijas Republikas valsts valodas un Eiropas savienības oficiālās valodas – statusa nostiprināšanu un ilgtspējīgu attīstību. Viens no Latviešu valodas aģentūras

uzdevumiem ir sniegt atbalstu latviešu diasporai ārvalstīs latviešu valodas apguvē un valodas saglabāšanā.

Komandas aicinām reģistrēties līdz 13. oktobrim. Pirmā spēle tiks publicēta 14. oktobrī, atbildes aicinām iesniegt 20. oktobrim.

Sīkāka informācija

Liene Valdmane

Latviešu valodas aģentūras metodiķe
www.valoda.lv
www.maciunmacies.lv

* <https://www.cietierieksti.com/pages/latviešiem-pasaule-2024>

„Izlasī, satiec, radi!“

„Liels un mazs“ uzsāk Dzīvo grāmatu klubu bērniem „Piena zobs“

K. K. fon Stricka villa un bērnu grāmatu izdevniecība *Liels un mazs* aicina mazos lasītājus un vēl tikai lasītgrībētājus līdzdarboties jaunā sadraudzības projektā – Dzīvo grāmatu klubā bērniem *Piena zobs*.

Tas adresēts bērniem vecumā no 5 līdz 11 gadiem un ļaus personīgi iepazīties ar grāmatu autoriem, lai radoši darbotos kopā ar viņiem. Katra tikšanās būs kā dzīva grāmata, kas top autoru un lasītāju mijiedarbībā. Lasīšanas prasme un draudzība ar grāmatām bērniem jākopj tāpat kā piena zobi – tad izaugot tos nomainīs stipri kaula zobi, un lasošais bērns kļūs par lasošu pieaugušo, uzsver kluba dibinātāji.

Pirmais pasākums, kas būs vēltīts komiksiem, norisināsies jau 13. oktobrī plkst. 12.00, K. K. fon Stricka villā.

Mudinot bērnus vairāk lasīt un attīstīt savu radošumu, *Piena zoba* rīkotāji sagatavojuši interesantu un daudzpusīgu programmu. Tajā būs iespēja ne tikai lasīt dažādas *Liels un mazs* izdotās grāmatas, bet arī satikt to autorus – rakstniekus, ilustratorus un citas radošas personības Stricka villas mājīgajās telpās. Pasākumos bērni varēs piedalīties radošos uzdevumos, kas attīstīs pašizpaušmes un sadarbības spējas, kā arī stiprinās ģimeņu lasītprieku.

Pirmajā pasākumā **13. oktobrī pulksten 12.00** *Piena zoba* dalībnie-

kiem būs iespēja iepazīt komiksu grāmatu veidatājus – komiksa „Sirdslietas“ autore, rakstniece **Agnesi Vanagu** un ilustratori **Annu Vaivari**, komiksa „Es tevi gaidīju“ autore, rakstniece **Mairu Dobeli** un ilustratori **Rebeku Lukošus**, kā arī komiksa „Runājošie suņi“ mākslinieci **Elīnu Brasliņu**. Elīna ir arī tulkotāja, kas latviskojusi franču autore Anukas Rikāras komiksu „**Anna un Froga**“.

Rīkotāji aicina pasākuma dalībniekus jau iepriekš sagatavoties un izlasīt kādu no minētajām komiksu grāmatām, lai būtu aizraujošāk iepazīt radošo komandu un sadarboties ar rakstniecēm un māksliniecēm. Tomēr pavisam noteikti interesanti būs arī tiem bērniem, kas vēl nebūs izlasījuši nevienu no šīm grāmatām.

Sezonas turpinājumā – aicinājums mācīties dzejoļus un dzimšanas dienas ballīte par godu gan *Liels un mazs* 20 gadu jubilejai, gan K. K. fon Stricka villas svētkiem, kas tiek atzīmēti decembrī.

Pasākumu programma:

• 13.10. plkst. 12.00 *Komiksu pasaule*

- 03.11. plkst. 12.00 *Mācāmie dzejoļus!*
- 01.12. plkst. 12.00 *Dzimšanas dienas ballīte*

Dzīvo grāmatu kluba *Piena zobs* vizuālā noformējuma autori: Rūta Briede, Artis Briedis.

Par kluba pasākumu dalībnieku var kļūt, iegādājoties *Piena zoba* dalībnieka karti bezrindas.lv (vietu skaits ierobežots!).

Oktobrī *Liels un mazs* izdotie komiksi par draudzīgu cenu nopērkami izdevniecības mājas lapā: <https://lielsmazs.lv/collections/oktobris-komiksi-prot-runat-par-visu>

Informāciju sagatavoja:

Kortnija Māra Gurtlava,

K.K. fon Stricka villas pārstāve

Alīse Nigale,

Izdevniecības „Liels un mazs“ direktore

Ņujorkas Baltijas filmu festivāls

Atgriežas 7. gadu pēc kārtas klātienē un tiešsaistes formātā

7. gadskārtējais **Ņujorkas Baltijas filmu festivāls (NYBFF)** šogad novembrī atgriežas, turpinot savu tradīciju, lai Ņujorkas skatītājiem tiktu piedāvātas labākās Baltijas reģiona filmas.

No **6. līdz 10. novembrim** Scandinavia House Ņujorkā notiks klātienē seansi un pasākumi. Tiešsaistes versija no **8. līdz 17. novembrim** atkal būs pieejama skatītājiem visā ASV, izmantojot straumēšanas platformu *Elevent*.

Festivālu dibinātājs **Daris Dēliņš** saka: „*Tagad vasara dodas pamazām uz beigām, Olimpiāde izbaudīta, skolas un darbi atkal atsākās, un NYBFF festivāls drīz atkal būs klāt. Domāju, ka šī gada novembra pirmās nedēļas beigās daudz gribēs iedziļināties mūsu filmu programmā pēc ASV vēlēšanas saspriņdzinātā periodu. Aicinām atslēgties no ikdienas notikumiem un sociālo ziņu plūsmas mūsu ērtā kino zālē NYC vai citās ASV pilsētās caur tiešsaistes portālu savās mājās. Baudīsim jaunākās filmas no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas!*“

Festivāla sastāvs tiks paziņots septembra beigās.

Festivālu atklāšana ir trešdien, **6. novembrī** kad sekos pieņemšana. Kā iepriekšējos gados festivālā piedalīsies filmu režisori no Latvijas, Igaunijas un Lietuvas.

VIP un klātienē filmu caurlaides tika līdz 31. augustam pārdotas festivālu biļešu kasē par stipru atlaidi (-25%).

NYBFF ir lielākais Baltijas filmu festivāls ASV un vienīgais Baltijas filmu festivāls ārpus Eiropas ko kopā atbalsta Latvijas, Igaunijas un Lietuvas nacionālie kino centri.

2018. gadā izveidoto Ņujorkas Baltijas filmu festivālu piedāvā un organizē Scandinavia House sadarbībā ar Igaunijas vēstniecību Vašingtonā, Lietuvas ģenerālkonsulātu NYC, un Latvijas godu konsulu Vermontā, Daris Dēliņš.

Festivāla finansiālo atbalstu sniedz Igaunijas Kino institūts, Latvijas Nacionālais Kino centrs un Lietuvas Kino centrs, papildus sponsorējot Amerikas Skandināvijas fondu, Amerikas latviešu apvienību, Edhard Corporation, Igaunijas Kultūras ministrija, Igaunijas Amerikas Nacionālā padome (EKRU), Latviešu fonds ASV, Latvijas Republikas

NYBFF dibinātājs un direktors Daris Dēliņš.

FOTO no Dara Dēliņa personīgā arhīva

Pastāvīgā pārstāvniecība ANO NYC, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA), Lietuvas fonds ASV, Narbutas Furniture, Latvijas godu konsuls NYC Jānis Vītols un Sondra Litvaityte.

Ar festivālu programmu var iepazīties un biļetes var iegādāties mājas lapā www.balticfilmfestival.com

Festivālam var arī sekot Facebook www.facebook.com/NYBalticFF/ un Instagram www.instagram.com/nybalticff/

Gaidīsim jūs 2024 NYBFF!

Daris Dēliņš

NYBFF dibinātājs un direktors

Senā piekrastes ceļa vēsturiskie krogi

Publicēti apraksti un attēlu galerijas

Zinātnes un vēstures popularizēšanas biedrība *Apvārsnis* ar VKKF atbalstu ir īstenojusi projektu, kura ietvaros sagatavoti un Latvijas vēstures materiālu brīvpieejas krātuvē un novadpētniecības platformā *Historia.lv* publicēti 22 Vidzemes jūrmalas senā piekrastes ceļa vēsturisko krogu apraksti un attēlu galerijas.

Projekta ietvaros tika apzināti, pētīti un fotodokumentēti vēsturiskie krogi posmā no Lilastes līdz Ainažiem.

Lai arī piekrastes ceļa krogu pamatfunkcijas neatšķirās no citviet Latvijā pastāvošiem krogiem – patvēruma un naktmāju vieta ceļiniekiem un, vēlākā posmā, arī vietējā pagasta ļaužu sabiedriskās kopābūšanas, atpūtas, darījumu slēgšanas un jaunumu uzzināšanas vieta, tomēr katram krogam ir sava īpašā vēsture.

Lilastes veco krogu apbēra ceļojošā kāpa; Bātcieņa krogs, lai izvairītos no tāda pat liktens, tika pārcelts līdz ar visu ciemu uz attālāku vietu; Pēterupes Bīriņu muižas krogā baroniete Pistolkorsa 20. gadsimta sākumā ierīkoja kristīgu patversmi un bezmaksas bērnodārzu zemnieku bērniem; Āķu un Plades krogs ir neatņemama daļa no Neibādes, vēlāko Saulkrastu, vēstures; stāstā par

Blusu krogs un bijuši bode (Gaitnieki) skatā no D. Skultes pagasts, Limbažu novads. 2023. g. 6. maijs.

FOTO Valters Grīviņš

Skultes baznīckrogu un Skultes Blusu krogu uzzinām, cik bieža un kāpēc notika krogu degšana 19. gadsimtā, tāpat arī – kādi bija jūrmalas krodziniēku blakus amati; Dunties muižas kroga aprakstā – kāds bija kroga bodes preču sortiments 1875. gadā, turklāt Dunties krogs ir īpašs arī ar to, ka tajā savulaik darbību uzsāka Limbažu novadpētniecības muzejs un visas Latvijas ievēribu ieguva tajā atklātā barona Minhauzena ekspozīcija; un visbeidzot – Pernigeles

jeb Jelgavkrogs – viens no jūrmalas senākajiem krogiem, par kura pastāvēšanu vēstures avoti liecina jau 1467. gadā.

Ar minēto un citu Lilastes-Ainažu krogu aprakstiem un attēlu galerijām var iepazīties *Historia.lv* sadaļās „Vietas” un „Attēli”.

<https://www.historia.lv/vietas>
<https://www.historia.lv/galerija/foto>

Valters Grīviņš

Ilgtermiņa projekta „Latvijas vēsturisko krogu katalogs” vadītājs

**Atkalsatikšanās
Rīgas pilī**

26. 10. 10.00–18.00

**Atkalsatikšanās
Rīgas pilī**

27. 10. 10.00–17.00

„Atkalsatikšanās Rīgas pilī“

Latvijas Nacionālais vēstures muzejs atklās Rīgas pili

Pēc vairāk nekā 10 gadu pārtraukuma Latvijas Nacionālais vēstures muzejs vērš restaurētās Rīgas pils vārtus apmeklētājiem, **26. un 27. oktobrī** piedāvājot pasākumu programmu *Atkalsatikšanās Rīgas pilī*.

Staltā, baltā Rīgas pils pēc restaurācijas ir atguvusi virkni skaistāko telpu – velju pagrabus, remteri, kapelu, Svīna torni 5 stāvu augstumā, galeriju, bēniņus un citas – un ir skatāma visā 509 gadu godībā. Aicinām pirmoreiz vai no jauna satikties ar pili gan abās atklāšanas dienās, gan pēc tam!

Pirmajā atklāšanas dienā, 26. oktobrī, Rīgas pils būs atvērta no 10.00 līdz 18.00. Visas dienas garumā pili iepazīt palīdzēs apskates punktu maršruts, kas vedīs no velju pagrabiem līdz pat bēniņiem, apstājoties pie zīmīgākajām vietām un objektiem

pilī (maršrutu būs iespējams veikt arī ar audiogīda palīdzību). Ekspresizstādē *Pazaudēts un atrasts* varēs aplūkot interesantākos priekšmetus, kas uziet restaurācijas laikā, bet fotoizstāde *Toreiz un tagad* iepazīstinās ar pils telpu pārvērtībām laika gaitā. Viduslaiku noskaņu velvēs, tornī un gaitēnos radīs Latvijas Mūzikas akadēmijas studentu uzņāciens ar senajiem mūzikas instrumentiem. Viesus sagaidīs, informēs un vadīs cauri pilij trīs atraktīvi pavadoņi.

Īpaša programma šajā dienā paredzēta ģimenēm ar bērniem: studijas *Ziluks* teātra izrāde un dejas izrāde, kā arī radošas aktivitātes darbnīcās, grīdas spēles un pils apskati noslēdzošais piedzīvojums Taurētāja tornī.

Otrajā atklāšanas dienā, 27. oktobrī, viesus aicināsim iejusties Rīgas

pils pirmsākumu gaisotnē, gan izpētot velju pagrabu zāles un laika liecības sienās un mūros, gan piedaloties vēstures izpētes un rekonstrukcijas kluba *Rodenpoys* aktivitātēs un aplūkojot ieroču standus. Pils augšējās stāvos būs atvērtas radošās darbnīcas, bet pētnieka garu uzturēs apskates punktu maršruts (arī audiogīdā), kā arī izstādes *Pazaudēts un atrasts* un *Toreiz un tagad*. Iemūžināties vienatnē, ar draugiem vai ģimeni uz lieliskiem Rīgas pils skatiem fonā varēs fotokastē.

Dalības maksa pasākumos – iejas biļete muzejā: pieaugušajiem 5 eiro, studentiem, pensionāriem un III grupas invalīdiem 3 eiro, skolēniem 2 eiro, ģimenēm (1 + 2) 5 eiro, ģimenēm (2 + 2) 10 eiro.

Latvijas Nacionālais vēstures muzejs

Latviešu bēgļi Dānijā (9)

Apcere par latviešu bēgļu gaitām pēc Otrā pasaules kara

Astotais turpinājums. Sākums LL794, LL795, LL796, LL797, LL808, LL809, LL810, LL811.

Sabiedroto bēgļi

Lielākā daļa Dānijā nonākušo nevācu bēgļu arī ieguva DP statusu. Dānijā gan šos bēgļus parasti apzīmēja par „sabiedroto bēgļiem“, arī „aliēto bēgļiem“ (angliski – *allied refugees*, dāniski – *Allierde Flygtninge*). Pēc dāņu statistikas datiem 1945. gadā Dānijā bijuši 30 995 sabiedroto bēgļu no 36 zemēm. No šiem bēgļiem vairāk par pusi bija nākuši no Polijas (9435) un Padomju Savienības (7855). No 6050 baltiešu bēgļiem 2963 bija lietuvieši, 2077 latvieši un 1010 igauņi. Šie bēgļi atradās Sabiedroto militārās misijas aizsardzībā. Viņus pārzināja īpaša valdības bēgļu pārvalde, kas izšķīra principālos jautājumus.

Dānija gan bija oriģinālā Apvienoto Nāciju locekle, bet UNRRA Dānijā nedarbojās. Bēgļu uzturēšanu un nometņu uzraudzību veica Dānijas Sarkanais Krusts (DSK), kura bēgļu lietu nodaļu pārzināja Dr. Estere Amundsene.

Saskaņā ar 1945. gada februāra Jaltas konferences lēmumu spaidu kārtā bija repatriējami visi padomju pilsoņi. Šo lēmumu padomju iestādes centās attiecināt arī uz baltiešiem. 1945. gada 10. oktobrī Sabiedroto virspavēlniecība Frankfurtē pēc vairākkārtējiem bēgļu organizāciju iesniegumiem nolēma, ka spaidu kārtā baltiešus nedrīkst repatriēt, jo vēl dienu pirms kara sākuma – 1939. gada 2. septembrī, viņu zemes neietilpa Padomju Savienībā, bet vēlākās politiskās un teritoriālās pārmaiņas Baltijas zemēs nav atzinusi ne ASV, ne Anglijas valdība.

Sakarā ar šo Jaltas konferences līgumu Padomju Savienības pilsoņi atstāja Dāniju 1945. gada rudenī. Līdz ar to Dānijā atbrīvojās vairākas nometnes, uz kurām varēja pārcelt bēgļus no mazākām nometnēm.

1947. gada 1. oktobrī DSK bēgļu nodaļu likvidēja un bēgļu lietu pārzināšanu pārņēma Sociālā ministrija. Jaunajā pārvaldē gan turpināja strādāt tie paši darbinieki. No ierēdņu uniformām noņēma tikai Sarkanā Krusta nozīmes.

Bēgļu pārvaldes priekšiece tāpat palika Dr. Estere Amundsene. Radās pat zināms duālisms, jo turpināja darboties arī vecā bēgļu organizācija, kas kompetencēs dalījās ar IRO. Bēgļu pašpārvaldes stāvoklis pret IRO un bēgļu administrāciju joprojām palika neskaidrs.

***

Latvieši organizējas

Pēc ierašanās Dānijā latviešu bēgļi bija izkaisīti pa visām Dānijas malām. Daudzus vācieši bija nometinājuši kopējās nometnēs. Tā kā Dānija bija pārpildīta ar bēgļiem, tad daļa bija nometināti kūrortos, viesnīcās un savrupmājās. Daži pat dzīvoja privāti. Pēc kapitulācijas Dānijas Sarkanais Krusts iespēju robežās bēgļus sadalīja pa tautībām. No kūrortiem un citām pagaidu apmešanās vietām bēgļus pamazām pārvietoja uz nometnēm. Ivāra Šīļa grāmatā³¹ šo nometņu apzīmēšanai vai nu autora, vai arī tulkotājas termino-

Turpinājums 11. lpp.

Rīgā nomarkētas pirmās droša patvēruma vietas

Turpinājums no 1. lpp.

dējuma laikā. Šīs vietas nebūs publiski pieejamas ikdienā, ja vien to neparedz ēkas un konkrēto telpu uzdevumi, piemēram, izglītības iestādes pagrabstāvs ikdienā būs pieejams tikai izglītības iestādes darbiniekiem un skolēniem, bet nevis apmeklētājiem no malas.

Patvertnes vai vietas, kur meklēt drošu patvērumu apdraudējuma gadījumā paredzētas, lai mazinātu ietekmi no sprādziena triecienviļņa, šķembām, siltumstarojuma vai radioaktīvā piesārņojuma. Tās var tikt izveidotas un ierīkotas dažādu būvju pagrabstāvos vai pazemes stāvos (piemēram, dzīvojamu māju pagrabos, pazemes autostāvvietās u. c.). Droša patvēruma vietām jāatrodas netālu no iedzīvotāju uzturēšanās vietām (darbavieta, izglītības iestāde, dzīvesvieta), lai nodrošinātu cilvēku nokļūšanu patveršanās vietā iespējami drīzā laikā no ziņu par apdraudējumu saņemšanas.

Jau vēstīts, ka Rīgas dome pavasarī apstiprināja jauno galvaspilsētas civilās aizsardzības plānu, kurā izstrādāti algoritmi un sniegti konkrēti padomi, kā rīkoties iedzīvotājiem dažādās krīzes situācijās, tostarp militāra apdraudējuma gadījumā. Rīga ir pirmā publiskā sektora iestāde, kas savā civilās

aizsardzības plānā ir iekļāvusi praktisku informāciju iedzīvotājiem, kā sagatavoties un rīkoties militāra apdraudējuma gadījumā. Plānā apkopota arī valsts aizsardzības iestāžu informācija un padomi, tas papildināts ar vizuāliem materiāliem, kas to padara viegli uztveramu un saprotamu ikvienam iedzīvotājam. Plānā iekļauta informācija arī par pulcēšanās vietām apdraudējuma gadījumā, evakuācijas punktiem, pārtikas izdales vietām. Tāpat sniegti ieteikumi, kā komunicēt ar citiem cilvēkiem, kā uzvesties evakuācijas procesa laikā, kā labiekārtot patvēruma vietu u.c. svarīgu informāciju.

Civilās aizsardzības plāns izstrādāts sadarbībā ar plašu ekspertu loku no Aizsardzības ministrijas, Iekšlietu ministrijas, Nacionāliem Bruņotajiem spēkiem un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta.

Rīgas pašvaldības civilās aizsardzības plāns, semināru ieraksti un dažādi citi noderīgi informatīvie materiāli, kā rīkoties ārkārtas situācijās,

pieejami pašvaldības mājaslapā www.riga.lv sadaļā „Civilā aizsardzība“. Nākamais seminārs norisinājās jau 2. oktobrī un bija veltīts tēmai par patvertnēm un vietām kur iespējams meklēt patvērumu dažādu apdraudējumu gadījumā.

Rīdzinieki tiek aicināti būt aktīvi, iepazīties ar mājas lapā www.riga.lv pieejamo informāciju, sekot līdž informācijai pašvaldības sociālajos tīklos un piedalīties pašvaldības organizētajos semināros, jo informētība veicina drošības sajūtu un ļauj izvairīties no pārpratumiem un kļūdām.

Mārtiņš Vilemons,
Rīgas pašvaldības Ārējās komunikācijas nodaļas vadītāja pienākumu izpildītājs

Droša patvēruma vieta Dreiliņu apkaimē.

FOTO Rīgas pašvaldības Komunikācijas pārvaldes Ārējās komunikācijas nodaļa

Droša patvēruma vieta Dreiliņu apkaimē.

FOTO Rīgas pašvaldības Komunikācijas pārvaldes Ārējās komunikācijas nodaļa

Droša patvēruma vieta Dreiliņu apkaimē.

FOTO Rīgas pašvaldības Komunikācijas pārvaldes Ārējās komunikācijas nodaļa

Latviešu bēgļi Dānijā (9)

Turpinājums no 10. lpp.

loģijas neizpratnes dēļ lietota padomju terminoloģija – „filtrācijas nometnes“.

Nometņu skaits un to atrašanās vietas bieži mainījās. Kad jūnija beigās stāvoklis bija jau kaut cik nostabilizējies, apzinātie latvieši dzīvoja vismaz 25 dažādās nometnēs.

Lielākās nometnes, kurās dzīvoja latvieši bija:

- Zēlandes salā: Skelskēras jūrmalā Kobekā – salas rietumu pusē. Tur patvēruma bija atraduši ap 500 latviešu. K. B. Hallē Kopenhāgenā, kur starp 750 baltiešiem bija ap 460 latviešu.
- Jitlandes pussalā: Olborgā četrās nometnēs (Kong Frederiksvej, Gugvej,

Jullangade un Songardsholm) dzīvoja ap 150 latviešu. Citas nometnes bija Koldingā, Obeno, Orhūsā, Tenderā, Hāderslēvā, Apenradē, Mommarkā un pašos Jitlandes ziemeļos Tverstedā.

- Fīnas salā: Ollerupē.
- Falsteru salā: Sortsē nometnē pie Stubekēbingas.
- Lollandes salā: Nistedē, Stuberupā un Māribā.

Kad pirmie latviešu bēgļi ieradās Dānijā, tur dzīvoja tikai nedaudz latvieši. Nebija arī nevienas organizācijas, kuras paspārnē būtu varējuši sākties latviešu organizēšanās. Kopenhāgenā gan formāli pastāvēja daņu-latviešu biedrība, bet nav informācijas, ka šī biedrība būtu aktīvi piedalījusies latviešu sabiedriskajā dzīvē. Biedrība likvidējās 1951. gadā.

Ja arī nebija nevienas organizācijas, kuras paspārnē jaunie iebraucēji būtu varējuši apvienoties, tad tomēr bija vairāki „veclatvieši“ un dāņi, kas iebraucušajiem bēgļiem sniedza palīdzīgu roku.

Viens no tiem bija Ēdvīns Āboliņš (1889–1952), kas Dānijā bija iecerojis Pirmā pasaules kara laikā un palicis tur uz dzīvi. Latvijas pastāvēšanas laikā Āboliņš kādu laiku bija strādājis Latvijas diplomātiskajā pārstāvniecībā Kopenhāgenā. Lai gan viņa dzīvesbiedre Margarete bija dāniete, Āboliņu mājā vairāk dzirdēta latviešu nekā daņu valoda. Vēlākus gadus Āboliņš bija Kopenhāgenas latviešu evaņģēliskās luterāņu draudzes priekšnieks un

Turpinājums 12. lpp.

Latviešu bēgļi Dānijā (9)

Turpinājums no 11. lpp.

Latviešu kluba Kopenhāgenā biedrs.

Tāpat sakarus ar bēgļiem uzņēma Alīse Hagerupe. Viņa Dānijā bija ieradusies divdesmito gadu vidū un apprecējusies ar dāņu inženieru Ejleru Hagerupu. Apkrāvusies ar dāvanu saiņiem, viņa apmeklēja slimnīcas un bēgļu nometnes Falsteras un Lollandes salās. Vairāki Dānijas latvieši bija pavadījuši atpūtas dienas un pat nedēļas Hagerupu viesmīlīgajā savrupmājā ārpus Nikēbingas, Falsteras salā. Alīse Hagerupe mirusi 96 gadu vecumā 1992. gada 9. martā.

Olborgā, neskatoties uz 20 gadu prombūtni no Latvijas, rūpnieka Bangas kundze jau no 1945. gada pavasara bija rūpējusies par latviešu bēgļiem. Viņa personīgi no dāņiem bija savākusi apģērbus, sevišķi veļu, un tos sadalījusi bijušajiem karavīriem. Ziedojuši arī lielākus personīgus naudas līdzekļus Ziemsvētku, Jāņu sarīkošanai un citām vajadzībām.

Gunars Hāgensens, kādreizējais „Fordā“ pārstāvis Latvijā, 1940. gadā ar ģimeni caur Zviedriju bija atgriezies Dānijā, līdzī paņemot Latvijas karogu, kuru 1945. gada 18. novembra sarīkojumā dāvāja latviešiem. Viņš ne tikai materiāli atbalstīja, bet ar drošu roku un prātu visur atspēkoja vienpusīgus rakstus, kuri laiku pa laikam parādījās dāņu presē. Ar saviem sakariem ilgāku laiku palīdzēja apdraudētus latviešu karavīrus nogādāt ar motorlaivām pāri jūrai uz Zviedriju. Viņš sagādāja iespēju satikties ar ietekmīgām personām, lai latviešu lietas un dzīve atrisinātos piemērotā veidā. Viņa mājā vienmēr varēja dzirdēt latviešu valodu, ko pārvaldīja tikpat labi viņš, kā arī viņa kundze. Pēc Gunara Hāgenseņa nāves 1957. gada 2. oktobrī latviešus morāli un finansiāli turpināja atbalstīt viņa Latvijā dzimušais dēls Nīlss.

Latviešu lietai ļoti atsaucīgs bija kādreizējais Latvijas goda ģenerālkonsuls Jergens Ulsens. Viņš bija dāņu-latviešu biedrības Kopenhāgenā valdes loceklis, apbalvots ar Triju zvaigžņu ordeni.

Kēges policijas prefekts Vagns Bro atbalstīja dažādus skautu un citus pasākumus. Viņš bija vairākas reizes apmeklējis Latviju tās neatkarības laikā un par sadarbību apbalvots ar Triju zvaigžņu ordeni, ar kura insignijām mēdza ierasties svinīgos gadījumos bēgļu nometnēs.

Labs latviešu draugs bija arī kapteiņleitnants Valts, kas bija dzīvojis Latvijā un labi pārvaldīja latviešu valodu.

Ļoti izpalīdzīgs un ikkatrā plašākā latviešu sarīkojumā neiztrūkstošs vienis bija kapteiņleitnants Hvīds (Jorgen Alfred Hviid), kas bija dzimis Maskavā, bet uzaudzis un izglītojies Rīgā. Latvijā bijis viens no labākajiem ledus hokejistiem. 1939. gadā bija ieguvis virsnieka izglītību Dānijā.

Tirgotāja S. Stofrēģena dzīvoklī bijis atsevišķs istabas stūris, veltīts tikai Latvijai. Latviešu grāmatu un fotouzņēmumu vidū tur atradušas pat tādās lietas, kā Latvijas pedēdē telefonu

grāmata, Rīgas tramvaja biļešu kolekcionāra, nodzeltējušas kļavu lapas no Raiņa bulvāra apstādījumiem un latviešu mākslinieku darināts sudraba kausiņš ar sauju balto Rīgas jūrmalas smilšu.

Latviešu organizēšanās bija sākusies jau pirms kapitulācijas, kad vairāki iebraukušie latvieši kopā ar igauņiem un lietuviešiem bija noorganizējuši lielāku pabalstu saņemšanu. Vēlāk bēgļu organizēšanu bija uzņēmis jurists A. Ticmanis. Neatsverams palīgs bijis organizēšanā bijis sūtniecības sekretārs N. Ozoliņš, kas iespēju robežās gādājis līdzekļus un kārtojis bēgļu tiesisko stāvokli pie angļiem.³² Tā laika trimdas prese N. Ozoliņu apzīmēja par sūtniecības sekretāru. Viņa amata bijušais formālais apzīmējums bija 2. sekretāra pagaidu vietas izpildītājs – lietu pārzinis. Pati Latvijas sūtniecība Dānijā nedarbojās, tādēļ N. Ozoliņam nebija nekāda formāla diplomātiska statusa.

Bruno Kalniņu pēc ierašanās Kopenhāgenā tūdaļ bija apmeklējušas trīs latviešu delegācijas un lūgušas viņu uzņemties Dānijā iekļuvušo bēgļu pārstāvēšanu, jo viņam tur no agrākiem laikiem esot iespaidīgi sakari. Tā kā Br. Kalniņš otrā dienā pēc ierašanās aslama ar izsitumu tīfu, tad pārstāvību uzņēmās otrs „štuhofietis“ Aleksandrs Āboliņš. Pēc izveidošanās Br. Kalniņš pārcēlās uz Zviedriju, kur kopš 1944. gada oktobra dzīvoja viņa dzīvesbiedre ar bērniem.³³

Vēlākais trimdas sabiedriskais darbinieks un Latvijas valdības ministrs Gunārs Meierovics sākuma gados dzīvoja Dānijā. Ir gan lasāms, ka viņš esot piedalījies bēgļu palīdzības darbā, bet par viņa darbu nekādu tuvāku informāciju neizdevās atrast.

Latviešu palīdzības komiteja

Radās doma par Latviešu palīdzības komitejas nepieciešamību, kas varētu pārstāvēt visas bēgļu intereses. Ar A. Āboliņa iniciatīvu tādu arī nodibināja. Komitejas pagaidu valdē darbojās: priekšsēdis A. Āboliņš, viņa biedri A. Ticmanis un prof. A. Bankins, sekretārs P. Megnis, kasieri V. Briedis un Elizabete Kraule. Viens no komitejas pirmajiem uzdevumiem bija pa visu Dāniju izkaisīto bēgļu apzināšana un kartotēkas iekārtošana. Jūlijā bija reģistrēti ap 1200 latviešu, bet tā kā daļa vēl nebija apzināta, tad to kopskaitu vērtēja uz 1500.

Tāpat par vienu no saviem uzdevumiem komiteja uzskatīja kopā ar lietuviešiem un igauņiem nodibināt Baltiešu bēgļu biroju Kopenhāgenā.

Lai radītu reprezentatīvu bēgļu komiteju, nolēma ievēlēt bēgļu padomi, kas no sava vidus izvēlētu valdi. Laikā no 26. jūnija līdz 10. jūlijam latviešu bēgļi, kas bija izkaisīti pa kādām 25 novietnēm dažādās Dānijas malās, demokrātiskā ceļā izvēlēja 16 pārstāvjus, vadoties pēc principa, lai no 100 latviešiem nāktu viens padomes loceklis. Arī mazākas grupas no 3 līdz 100 cilvēkiem ieguva savu pārstāvi. Šos pārstāvjus uzaicināja 21. jūlijā ierasties lielākajā latviešu bēgļu nometnē Kobekā (dažkārt presē apzīmēta par Skelskēras

nometni). Delegātu lielākā daļa bija bez līdzekļiem. Lai viņi varētu ierasties uz sēdi, A. Āboliņš bija noorganizējis ziedojumu vākšanas akciju, kas bija devusi labus rezultātus. Pārvarot dažādas citas grūtības, ieradusies bija visi, izņemot metodistu mācītāju Ādolfu Bergmani.

22. jūlija darba sēdē piedalījās: no Kopenhāgenas Aleksandrs Āboliņš, mācītājs Voldemārs Rolle un Herberts Zāgers; no Kobekas Roberts Pētersons, Arvīds Zariņš, Paulis Olte, Bruno Aigars un Paulīne Ōse; no Nistēdas Aleksandrs Mūrnieks un Aleksandrs Lecis; no Olberupes Emīls Vilāns; no Olborgas Mārtiņš Briedis un Jānis Šmits; no Mommarikas Alfrēds Isaks un no Orhūsas Elmārs Krams. No iniciatoru grupas piedalījās Elizabete Kraule, Reinharda kundze, Voldemārs Briedis, Nikolajs Dombrovskis un Pēteris Megnis. Sēdi vadīja Kobekas pārstāvis Olte. Kā Latvijas sūtniecības sekretārs piedalījās N. Ozoliņš.

Par paveikto darbu ziņoja komitejas pagaidu priekšsēdis A. Āboliņš un paziņoja, ka iniciatoru grupa noliek savas pilnvaras.

Sūtniecības sekretārs informēja par bēgļu tiesisko stāvokli, izceldams sabiedroto solījumu, ka nevienam bēglim nepiespiedīs braukt uz turieni, kur tas brīvprātīgi nevēlas, nedz arī kavēs kādu brīvprātīgi atgriezies Padomju Savienībā.

Lielā vienprātībā ievēlēja jauno prezidiju: priekšsēdētāju A. Āboliņu, viņa vietnieku A. Frīdenbergu, sekretāru V. Briedi, kandidātu P. Megni un revidentu Arvīdu Zariņu; revīzijas komisijā Pauli Olti, Jāni Šmitu un Herbertu Zāgeru.

Prezidijā vēl iesaistīja Elizabeti Kraulu un Reinharda kundzi, kas darbojās organizācijā „Māte un bērns“, un mācītāju V. Rolli, kas uzņēmās latviešu garīgo aprūpi.

Vasaras otrajā pusē Komiteja aicināja nometņu iemītniekus no savas 5 kronu nedēļas kabatas naudas, ziedot ½ kronu Vācijā esošo latviešu bērnu un trūkumcietēju atbalstam, kas dzīvoja nesalīdzināmi grūtos apstākļos. Ziedotāju atsaucība bija laba un tās laikā bija saziņots ap 1000 kronu. Par to naudu sakomplektēja 195 pārtikas paciņas. DSK no savas pušes deva klāt 1 kg zivju eļļas. Diemžēl nosūtīšanas atļauju dabūšana no dāņu un angļu iestādēm vilkās turpat divus mēnešus, un tikai 15. oktobrī Elizabete Kraule, DSK ierēdņu pavadīta, varēja paciņas nogādāt Lībekā, kur tās izdalīja divās nometnēs. Līdz gada beigām uz Vāciju bija nosūtīts jau ap 5 tonnu pārtikas līdzekļu.

Ievēlētā Latviešu palīdzības komiteja ieguva angļu militārās misijas, dāņu valdības un dāņu Sarkanā Krusta atzišanu. Komitejas sēdeklis bija Kopenhāgenā. Komiteja regulāri sazinājās ar Latvijas sūtniem Anglijā un ASV. Tipisku komitejas darba dienu N. M. bija aprakstījis šādi:

Ik rītu birojā kā pirmās ierodas pats priekšnieks Āboliņš, – viņš katru reizi pirmais izskata pastu, lai uzdotu līdz ar rīkojumiem to izstrādāt citiem. Nevienš

Latviešu bēgļi Dānijā (9)

Turpinājums no 12. lpp.

rakstiņš, nedz sīkumiņš nepaslīd viņa acij garām, kur kaut kas „neiet“, ķeras klāt viņš pats. Tad jau ierodas biroja „pamatdarbinieki“ Uhmanis un Mikitinskis. Viņi ložē ostā uz latviešu kuģa „Bru“, kas lepojas ar mūsu sarkanbaltsarkano karogu. Un tiešām, zem karoga ir maza Latvijas stūrītis ar kuģa īpašnieces Reinhardes un kapeiņa Vētras atliekiem priekšgalā.

Pa tam komitejā ieradusies mašīn-rakstītāja Elza Geske, – sāk čirpstēt biroja circeņis.

Uhmanis sāk, kā arvienu, rakāties savā kartotēkā: viņš pārsūta bēgļiem uz komiteju adresētās vēstules. Kā pastmeistaram viņam jāapkalpo 1800 latvieši Dānijas nometnēs un arī ārpus tām. Mikitinskis sacer apkārtrakstus nometnēm, atbild uz to ziņojumiem un pieprasījumiem. Kad pienāk Zviedrijas avīzes, viņam tās jāsadala nometnēm un abonentiem, jo izdalīšanas centrāle ir šī pati vieta.

Viss tas, ko šē birojā saražo, sarakstā, pāradresē utt., jāpārraksta Geskes jkdeži. Viņai visi jūt lādzi, ko nebūt neslēpj, bet ik dienas gādā, lai viņas mašīnas klaboņa ne uz brīdi neapstātos.

Krietni vēlāk par citiem ierodas komitejas sekretārs Briedis: viņš jau izstaigājis pa iestādēm. Tad priekšnieks ar sekretāru sabāž galvas kopā: viņi taisa „lielo politiku“ – gudro, kur griezties, no kā varētu dabūt vēl kādu ziedojumu, vārdu sakot, kādā kārtā vēl varētu palīdzēt latviešu bēgļiem. Tiešām, šie abi cīnās kā lauvas, bet Briedis arī vēl tik daudz staigā apkārt, ka viņa kundze to pagalam maz dabū redzēt.

Ir jau vēl trešais valdes loceklis – advokāts Frīdenbergs. Viņš dzīvo patālu – Olborgā; kad vajadzīgs, viņš steidzīgi brauc šurp un paveic, kas paveicams. Tad ir „lielā diena“: 3 „lielie“ pieveic 3 „mazos“, piespiež pastrādāt vairāk. Strādā arī paši, un rezultātā ir daudz kas paveikts.

Dānijā nokļuvis arī Liepājas ev. lut. draudzes mācītājs Rolle. Viņam te diezgan liela draudze, bet stipri izkaisīta. Viņš ir kā „skrejošais holandietis“, ne tikai notur dievkalpojumu, bet arī kristī, iesvētī, laulā, apbedī, – noskrējies pavisam plāns. Komitejas birojā viņš „ieskrien pēc sērkokociņiem“, – un atkal ir projām.

Mūsu komitejas dāmas – Kraule un Reinharde skrien pa „savām“ iestādēm – Sarkanā Krusta nodaļām, „Rādā Barnen“ u.c. Viņas sagādājušas daudz apģērba, apavu, apmeklējušas slimos un ievainotos, stiprinājušas to garstāvokli un bez tam – cēlušas un vairojušas latviešu labo slavu Dānijā.

Strādāts, paveikts cik spēkos, un tāpat laikam ies vēl labu laiku. Gadās, ka kādam nevar visu izdarīt pa prātam – bet kad gan ir tā kur izdarīts! Strādāsim, tikai turot prātā, ka līdzam mūsu tautai un Latvijai.³⁴

Komitejas „dāma“ Elizabete Kraule jau Latvijā bija darbojusies Sievie-

šu palīdzības korpusā un YWCA. Otrā pasaules kara laikā pievēršusies slimo latviešu karavīru aprūpei. No 1948. līdz 1950. gadam bija pasaules YMCA/YWCA pārstāve Ludvigsburgas nometnē Vācijā. Viņas vīrs Andrejs Krauls bija Latviešu leģiona mācītājs.

14. novembrī Fakseladepladsas nometnē notika bēgļu padomes otrā sanāksme. Šo sanāksmi sasauca, lai pārrunātu pārmaiņas bēgļu aprūpē, kas radušās, bēgļus pārvietojot uz ziemas mītnēm un nometnes apvienojot. Šo sanāksmi salslimušā priekšsēdētāja A. Āboliņa vietā vadīja viņa vietnieks A. Frīdenbergs. Pēc ziņojumiem un debatēm apstiprināja budžetu, kas veidojās galvenokārt no bēgļu pašiemaksām – DKr. 0,50 mēnesī. Pirmais materiālais atbalsts komitejas darbam bija saņemts no sūtņa A. Bīlmaņa Vašingtonā – 500 dolāri, bet to naudu komiteja vēl nebija saņēmusi. Padome apstiprināja Dānijas latviešu kopas sabiedrisko tiesu. Par sabiedriskās tiesas priekšsēdētāju izraudzīja Nikolaju Dombrovski (bijušo senāta krimināldepartamenta sekretāru). Sanāksme noritēja lielā vienprātībā. Sanāksmes dalībnieki norādīja katru vienības šķelšanu, kas būtu apkarojama ar visstiprākajiem līdzekļiem. Par savas darbības pamatzudvumu padome uzskatīja labu attiecību uzturēšanu un sadarbību ar dāņu Sarkanā Krusta. Padomes locekļi vienojās, ka Dānijas latviešiem būtu vēlams pievienoties iecerētam latviešu trimdas parlamentam – Latviešu Centrālajai Padomei (LCP) Vācijā.

Padome izteica Palīdzības komitejas valdei uzticību un pateicību, pagarinot tās pilnvaras līdz 1946. gada 1. aprīlim. Lai rastu līdzekļus bēgļu aprūpes darbam, komitejas locekļi apstaigāja kādreiz Latvijā darbojušās dāņu firmas un citus labvēļus un aicināja ar ziedojumiem atbalstīt komitejas darbu, parakstoties t.s. „Zelta grāmatā“. Paredzēja šo grāmatu pēc atgriešanās Latvijā nodot Valsts prezidentam.

Bet jau 1945. gada beigās DSK atcēla Latviešu palīdzības komitejas valdi un tās pienākumus nodeva Latviešu sabiedriskajai tiesai.

Par komitejas valdes atcelšanu un tālāko notikumu gaitu lasāms Sabiedriskās tiesas priekšsēdētāja N. Dombrovska paskaidrojumā:

Dānijas Sarkanais Krusts ar 1945. g. 27. decembra rakstu paziņoja Latviešu kopas Dānijā Sabiedriskajai tiesai, ka viņam ienākušas dažādas sūdzības par Latviešu palīdzības komitejas darbību, un ka tas atrod par nepieciešamu izdarīt bēgļu nometnēs jaunas pārstāvju vēlēšanas, lai šādā ceļā pārbaudītu vai bēgļi šai komitejai uzticas, respektīvi, ievēlētu jaunu Latviešu palīdzības komiteju.

1946. g. 3. janvārī DSK kopējā apspriedē ar Sabiedrisko tiesu atkārtoja augšminētā rakstā teikto un uzdeva Sabiedriskajai tiesai izdarīt nometnēs jaunas komitejas vēlēšanas. Līdz jaunās komitejas izvēlēšanai Sabiedriskajai tiesai uzdeva pārstāvēt latviešu bēgļu intereses pie DSK. Tanī pašā sēdē DSK vēl paskaidroja, ka vārds

„komiteja“ nedrīkstētu jaunās pārvaldes nosaukumā vairs figurēt. Sabiedriskā tiesa tūlīt arī stājās pie šī sava atsevišķā uzdevuma pildīšanas.

18. janvārī DSK izsauc mani uz apspriedi un paziņoja, ka jaunās bēgļu pārvaldes vēlēšanas jāpārtraucot, jo šāda pārvalde netikšot pieļauta.

23. janvāra sēdē DSK augstākā vadība man paziņoja, ka, pamatojoties uz Dānijas valdības rīkojumu, Latviešu palīdzības komiteja ir atcelta un jauna komiteja, respektīvi, kāds jauns bēgļu pašpārvaldes orgāns nav ievēlams. Tuvāks motivējums netika dots.

Vai kāds orgāns tiks radīts, kurā saplūstu bēgļu interešu aizstāvība, respektīvi, internās aprūpes jautājumi, vēl nav skaidrs. To rādīs vistuvākā nākotne.

Paskaidroju vēl, ka par atceltās komitejas vai tās vadošo personu darbību sūdzības Sabiedriskajai tiesai nav ienākušas.³⁵

Komiteja no savas puses paskaidroja, ka Sarkanais Krusts ar to darbību pārtraucis uz sūdzību pamata, ko tas saņēmis no dažiem latviešu bēgļiem. Sūdzību galvenie motivējumi skanot šādi: pirmo deputātu vēlēšanas pagājušajā gadā neesot notikušas uz demokrātiskiem pamatiem, komitejas valde neesot bijusi sevišķi aktīva, komiteja nepārstāvēt visu bēgļu intereses. – Varot drošu secināt, ka pie Sarkanā Krusta griezusies šaura demagogu grupa, kas ar bāumām un meliem grībot pati iekļūt latviešu bēgļu vadībā. Ticamāk gan bija, ka bēgļu palīdzības komitejas slēdza Padomju Savienības spiediena iespaidā.

Komitejas locekļi darījuši visu, kas bijis viņu spēkos, latviešu bēgļu labā, un arī latviešu nometnes izteikušas uzticību komitejai (pat ar piesūtītiem kopsapulcēs pieņemto rezolūciju protokoliem), nosodot baumotājus un melu pienesējus.³⁶

DSK arī paziņoja, ka pārtrauc sakarus ar visu Baltijas valstu palīdzības komitejām un arī ar Baltijas palīdzības komiteju. 1946. gada martā bēgļu pārstāvēšanai pie Dānijas Sarkanā Krusta nodibināja Baltijas biroju ar vienu pārstāvi no katras tautības. Latviešus birojā pārstāvēja N. Dombrovskis.

Neraugoties uz augšminētajiem notikumiem, Latviešu palīdzības komiteja līdz bēgļu pārstāvniecības jautājuma galīgai atrisināšanai turpināja kārtot visas uzsāktās bēgļu aprūpes lietas un atturējās no katras politiskas darbības. Visas latviešu nometnes turpināja uzturēt ar komiteju visciešāko kontaktu.

Guntars Saiva

Laikrakstam „Latvietis“

Turpmāk vēl

Vēres³¹ „Nabagi pilis“. Nordik, 2006³² „Latvju vārds“ 1945. gada 23. jūnijā³³ „Latvju Ziņas“ 1945. gada 23. jūnijā³⁴ „Latvju Ziņas“ 1945. gada 29. septembrī³⁵ „Latvju Vārds“ 1946. g. 30. janvārī.³⁶ „Latvju Ziņas“ 1946. g. 26. janvārī.

Mežtakas maršruts caur Kuldīgu

Jauns audio gids cilvēkiem ar redzes traucējumiem

Šovasar izveidots un izmēģināts pirmais audio gids pārgājienu maršrutā Mežtaka, pielāgots cilvēkiem ar redzes traucējumiem. Ar šo specializēto audio gidu aprīkotais Mežtakas posms ved cauri Kuldīgas vecpilsētai un pa dabas taku gar Ventu.

Audio gida funkcionalitāte

„No skatu torņa pa grantēta seguma taku izejam ap 70 m garu loku un nonākam līdz Krasta ielas gājēju ietvei. Dodamies tālāk pa ietvi, kuras segums ir mūsdienu bruģis...“ skan audio gida stāstījums, papildu informācijai par Kuldīgas vēsturiskajām vietām, raksturojot arī iešanas apstākļus. Šis specializētais gids apraksta arī maršruta gaitu, palīdzot cilvēkiem ar redzes traucējumiem to droši un ērti iziet. 3,5 km garajā maršrutā ir 27 pieturas punkti, un stāstījums tiek atskaņots viedierīcē automātiski, kad cilvēks nonāk audio gida darbības zonā.

„Pa Mežtaku cauri Kuldīgai cilvēkiem ar redzes traucējumiem“

Šis ir pirmais specializētais audio gids garo pārgājienu takās – Mežtakā un Jūrtakā. Tā veidošanas pieredze izmantota vadlīnijās, kuras sniedz ieteikumus pārgājienu maršrutu izveidei dabā un to pielāgošanai cilvēkiem ar redzes traucējumiem. Vadlīnijas pieejamas saitē: <https://baltictrails.eu/g/Res/Accessibility/>

Informācijas stends par Mežtaku cauri Kuldīgai.

FOTO LLITA „Lauku ceļotājs“

[trail-guidelines-accessibility-visually-impaired_lv.pdf](https://www.youtube.com/watch?v=Vd8F0CfzVZQ).

Testa pārgājiena laikā gūtā pieredze, ejot kopā ar biedrības Redzi mani dalībniekiem, dokumentēta video materiālā, kurā iekļauti viņu komentāri par nepieciešamajiem uzlabojumiem konkrētās maršruta vietās. Video skatāms saitē: <https://www.youtube.com/watch?v=Vd8F0CfzVZQ>.

Audio gida veidotāji cer, ka šī pieredze būs noderīga arī citām organizācijām un uzņēmējiem, kas vēlas uzlabot pārgājienu taku pieejamību.

Specializētais audio gids pieejams:

- izi.TRAVEL aplikācijā <https://izi.travel/en/3ffc-pa-meztaku-cauri-kuldigai-cilvekiem-ar-redzes-traucējumiem/lv/>;
- Mežtakas maršrutā izvietotajās informācijas plāksnītēs, kurās iekļauts Braila raksts un reljefa burti.

Audio gids cilvēkiem bez redzes traucējumiem pieejams izi.TRAVEL aplikācijā <https://izi.travel/en/30c2-through-kuldiga-along-the-forest-trail-pa-meztaku-cauri-kuldigai/lv/>

Testēts kopā ar lietotājiem

Specializētais audio gids izveidots sadarbībā starp biedrību Lauku ceļotājs, Kuldīgas pašvaldību un Rīgas vārdzīgo un neredzīgo biedrību Redzi mani. Kopā ar biedrības dalībniekiem tika rūpīgi pārbaudīta Mežtakas 92. posma daļa Kuldīgā, novērtējot tā piemērotību cilvēkiem ar redzes traucējumiem. Līga Ķikute, izmēģinājuma pārgājienā dodoties kopā ar savu suni-pavadoni Rīgu, stāsta: „Cilvēki ar redzes traucējumiem ir ļoti dažādi. Būs sportis-

kāki, kas mierīgi aizies pa bruģi, un būs cilvēki gados, kam ar bruģi būs grūtības.“

Tādēļ audio gids jau iepriekš brīdina par tādiem faktoriem kā reljefa slīpums vai vēsturiskais nelīdzenais bruģis, ļaujot cilvēkam pašam izvērtēt takas posma drošumu un ērtumu. Testēšanas laikā sākotnēji izstrādātais maršruts tika nedaudz koriģēts, un audio gids papildināts ar informāciju par seguma virsmu, reljefu, potenciālajiem šķēršļiem, un citām nepieciešamām norādēm.

Līga Ķikute, Rīgas vārdzīgo un neredzīgo biedrības valdes priekšsēdētāja: „Mēs priecājamies, ka tūrisma produkti un pakalpojumi kļūst aizvien pieejamāki un maršrutu un audiogidu veidotāji domā par mērķauditoriju šī vārda visplašākajā nozīmē. Domāju, ka no šī jaunā audiogida ieguvēji būs ne tikai Latvijas cilvēki ar redzes traucējumiem, bet arī ārvalstu tūristi. Šādu produktu esamība parāda uz Latviju kā aicinošu valsti. Piemēram, Skandināvijā uzskata, ka ja konkrētais pakalpojums nav pieejams vienam ģimenes loceklim, tad tas nav pieejams visai ģimenei. Te nav runa tikai par vientuļu neredzīgo, bet visu ģimeni, kurā tāds ir. Piemēram, pusaudzis, kas ir ar redzes traucējumiem, ģimene no ārvalstīm tagad var izvēlēties Kuldīgu kā savu galamērķi, kur pusaudzis var iziet ar ģimeni maršrutu un noklausīties to t.sk. anģļu valodā“.

Pārgājienu ikvienam

Audiogids izveidots projekta

Turpinājums 15. lpp.

Informācijas stends par Mežtaku cauri Kuldīgai.

FOTO LLITA „Lauku ceļotājs“

Mežtakas maršruts caur Kuldīgu

Turpinājums no 14. lpp.

Mežtakas un Jūrtakas pārgājienu taku pieejamības uzlabošana dažādām sociālajām grupām Latvijā un Igaunijā, kura mērķis ir uzlabot dabas taku infrastruktūru, padarot tās pieejamākas plašākam sabiedrības lokam, tostarp cilvēkiem ar kustību traucējumiem, vecāka gadagājuma cilvēkiem, ģimenēm ar bērniem un citiem, kam var būt vajadzīgas īpašas pielāgojumu iespējas. Projekta ietvaros Pērnavā, Igaunijā šī gada vasarā tika izveidota piekļuve pludmalei cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem - līdz pašam jūras krastam ved ceļiņš, kas nodrošina piekļūvi ūdenim arī cilvēkiem ra-

tiņkrēslos, kā arī pieejami speciāli ratīņkrēsli peldēm jūrā. Šāda infrastruktūra vasaras izskaņā tika atklāta arī Latvijā – Apšuciema pludmalē. Projekta īstenotāji ir gandarīti, viņu darbu patiesi novērtē cilvēki, kam tas ir nepieciešams.

Atsauksme no pansionāta *Lauciene* pārstāvjiem: „Iesakām izmantot šo iespēju (peldošie rati) – cilvēkiem ar kustību traucējumiem – izpeldēties, izjust jūru, uzlādēties un gūt neapraķstāmas emocijas, ko neaizmirst – tikai atkārtot un atkārtot!“

Projekta ietvaros līdz 2026. gadam plānoti turpmāki uzlabojumi gan taku infrastruktūrā, gan arī veicināta izpratne par pieejamības jautājumiem, lai nodrošinātu, ka pārgājienu kļūst pieejami ikvienam.

Tiekamies takās!

Asnate Ziemele
LLTA „Lauku ceļotājs“ prezidente

Šī aktivitāte tiek veikta kā daļa no projekta „Mežtakas un Jūrtakas pārgājienu taku pieejamības uzlabošana dažādām sociālajām grupām“ (EE-LV00013). Projekts tiek īstenots ar Eiropas Savienības Interreg Igaunija-Latvija programmas 2021-2027 finansiālu atbalstu. Šī preses ziņa atspoguļo autora viedokli. Programmas vadošā iestāde neatbild par tajā ietvertās informācijas iespējamo izmantošanu.

Datumi

Vārda dienas, dzimšanas dienas un zīmīgi notikumi

15. oktobris

Eda, Hedviga, Helvijs

1918. gleznotājs, arhitekts Reinis Zusters.
1919. Latvijas armijas vienības pārceļas pār Daugavu, ieņem Daugavgrīvu un Bolderāju cīņā pret bermontiešiem.
1929. sabiedriska darbinieks Austrālijā Leo Ritters.
1969. latviešu rakstniece Nora Ikstena.
1979. Latvijas futbolists Māris Verpakovskis.

16. oktobris

Daiga, Dinija, Dinārs

1932. pedagoģe, psihoterapeite, sabiedriska darbiniece, 3x3 kustības aizsācēja Līga Ruperte.
1969. latviešu jurists un politiķis Aldis Blumbergs.

17. oktobris

Gaits, Karīna, Gaitis

1884. viens no starptautiski zināmākajiem latviešu virsniekiem, latviešu strēlnieks, stratēģis, taktiķis, militārais teorētiķis Lkok Voldemārs Ozols.
1932. ALT aktrise Maija Ozoliņa.
1989. latviešu futbolists Ritvars Rugins.

18. oktobris

Rolands, Rolanda, Ronalds, Erlends, Lūkass

1889. pulkvedis Žanis Magnus Jomerts (deportēts 1941.g., miris ieslodzījumā 1942.g.).

19. oktobris

Elīna, Drosma, Drosmis

1949. latviešu šefpavārs un uzņēmējs Mārtiņš Rītiņš.
1956. sabiedriska darbiniece Austrālijā Anda Banikosa.

20. oktobris

Leonīda, Leonīds

1929. dibināta studenšu organizācija *Konkordija Zintiniece*.
1944. Otrais Pasaules karš: atjaunota dzelzceļa satiksme starp Rīgu un Maskavu.

21. oktobris

Urzula, Severīns

1899. publicists, Latvijas Sabiedrisko lietu ministrs (1937.g. 1.apr. – 1940.g. 19.jūn.) Alfreds Jēkabs Bērziņš. ■

Sarīkojumi, draudzes ziņas un ziņojumi

Adelaidē

Ceturtdienās no plkst. 19.00 – 20.00
5EBI-FM 103.1MHz raidījumi
latviešu valodā; tiešraide internetā:
www.5ebi.com.au

Ceturtdien, 10. okt., plkst. 10.00 spēlēsīm *Scrabble* (latviešu un angļu valodā) ALB namā, un pēc tam ēdīsim pusdienas. Lūdzam pieteikties LAIMAS birojā (tāl. 8172 0820). Dalības maksa \$12, LAIMAS klientiem \$7.

Piektdien, 11. okt., plkst. 18.00 Saviesīgais vakars DV namā. Dziedāšana, jautrība, lētie atspirdzinājumi, ieeja bezmaksas. Vakariņās: *Karstie suņi* \$8. Pieteikšanās pie Rūda obligāta 0412637427.
Sestdien, 12. okt., plkst. 18.00 Vīru

kora saieta viktorīna Latviešu namā. Jautājumi latviski un angļiski. Ieeja \$10. Biļetes www.trybooking.com/CVETT

Svētdien, 13. okt., plkst. 14.00 DV vīru kora *Daugava* 55 jubilejas koncerts Tālavā. Biļetes www.trybooking.com/CUFFJ (vai no Rūda).

Trešdien, 16. okt., plkst. 10.30 izbrauksīm no ALB nama uz *Langhorn Creek*, kur baudīsim garšīgas pusdienas vīnotavā *Lake Breeze*. Pieteikties LAIMAS birojā līdz 15. okt. Maksa par autobusu \$9, ALB LAIMAS klientiem \$7.

Ceturtdien, 17. okt., plkst. 10.00 spēlēsīm *Scrabble* (latviešu un angļu valodā) ALB namā, un pēc tam ēdīsim pusdienas. Lūdzam pieteikties LAIMAS birojā (tāl. 8172 0820).

Dalības maksa \$12, LAIMAS klientiem \$7.

Sestdien, 19. okt., plkst. 11.30 ALB pilnsapulce ALB namā.

Sestdien, 19. okt., plkst. 13.00 Pavasara svētki. Aicinām ALB biedrus un draugus uz BBKjū Biedrības dārzā. ALB pusdienas biedriem bezmaksas, draugiem \$20. Biļetes www.trybooking.com/CVBWK

Otrdien, 22. okt., no plkst. 10.00 līdz 12.00, ALB namā mākslas grupa vadīs Sandra Lange. Nodarbībās var piedalīties bez priekšzināšanām. Visi laipni aicināti. Dalības maksa \$16, LAIMAS klientiem \$7.

Ceturtdien, 24. okt., plkst. 10.00 spēlēsīm *Scrabble* (latviešu un angļu

Turpinājums 16. lpp.

Sarīkojumi

Turpinājums no 15. lpp.

valodā) ALB namā, un pēc tam ēdīsim pusdienas. Lūdzam pieteikties LAIMAS birojā (tāl. 8172 0820). Dalības maksa \$12, LAIMAS klientiem \$7.

Sestdien, 26. okt., plkst. 11.00 ALB namā ikmēneša Pavārmākas kurss. Ināra Putniņa rādīs gardu rupjmaizes saldo ēdiena recepti. Jauna mūsdienu recepte! Dalības maksa \$12, LAIMAS klientiem \$7.

Adelaides Sv. Pētera draudze

Svētdien, 6. okt., plkst. 11.00 Plaujas svētki, dievkalpojums ar dievgaldu.

Brisbanē

Sestdien, 19. okt., plkst. 12.00 Latviešu namā Rummy/zolītes pēcpusdienu. Maksa \$10.

Kvīnslandes latv. ev. lut. draudze**Goldkostā**

Katra mēneša pirmajā otrdienā, plkst. 15.00 Zoom tikšanās neklātienē. Zoom saite saņemama no elgachat@gmail.com.

Kanberā

Katru otrdienas vakaru no plkst. 17.30, tikšanās Poļu kluba telpās, 38 David St., Turner, kur notiek latviešu skola, tautas deju mēģinājumi un patērēšana pie alus kausa vai vīna glāzes, vai arī pie kafijas vai tējas krūzes. Būs izņēmumu reizes, kad klubs būs ciets un tikšanās nenotiks. Ja vēlaties iepriekš sazināties, lūdzu, zvaniet Ivetai Leitasei 0402 054 854 vai Mārim Neimanim 0481 099 880.

Melburnā

3ZZZ 92.3 FM Latviešu raidījumi ceturtdienās no plkst. 12.00 – 13.00.

Sestdien, 12. okt., plkst. 11.00 DV Melburnas nodaļas Vanadzū kopas pilnsapulce Latviešu ciemā.

Svētdien, 12. okt., plkst. 12.00 DV Melburnas nodaļas pilnsapulce Latviešu ciemā.

Sestdien, 12. okt., plkst. 14.00 S!K!K!M! Literārā pēcpusdienu Latviešu namā.

Sestdien, 19. okt., plkst. 16.00 *Dejot prieks!* Latviešu namā. *Piektais Rītenis* un *Rītenītis* jubilejas koncerts ar korjiem *Ausma* un *Daina*. Biļetes perkamas pie durvīm. \$25/\$20/\$10/\$0.

Svētdien, 20. okt., plkst. 10.00 novusa nodarbības DV mītnē.

Piektdien, 25. okt., plkst. 19.00 Krodziņa vakars DV mītnē.

Sestdien, 26. okt., Daugavas skolas sarīkojums Latviešu namā.

Melburnas latv. ev. lut. draudze

Prāv. Helga Jansone

Svētdien, 13. okt., plkst. 11.00 divvalodas dievkalpojums Sv.Krusta baznīcā.

Svētdien, 13. okt., plkst. 12.00 draudzes pilnsapulce.

Svētdien, 20. okt., plkst. 11.00 dievkalpojums ar kristībām Sv.Krusta baznīcā.

Svētdien, 27. okt., plkst. 11.00 dievkalpojums ar dievgaldu Sv.Krusta baznīcā.

Dievkalpojumi skatāmi www.Facebook.com un www.Youtube.com Praveste Helga Jansons. Kā arī var skatīties: www.melburnaslatviesudraudze.org.au

Pertā

Radiostacija 6EBAFM pārtraukusi raidīšanu. Nav ziņāms, kad raidījumi atsāksies.

Pertas ev. lut. Sv. Pāvila draudze

Māc. Gunis Balodis.

Svētdien, 20. okt., plkst. 10.30 Zoom dievkalpojums. 22. pēc Sv Gara Svētkiem.

Sidnejā

Piektdien, 11. okt., plkst. 11.00 Senioru saiets Latviešu namā.

Otrdien, 15. okt., plkst. 12.00 Zolīte Latviešu namā.

Ceturtdien, 17. okt., plkst. 12.00 Latviešu namā Ceturtdienas pusdienas; iepriekš pieteikšanās pirms otrdienas, zvanot 0425392988.

Sestdien, 19. okt., plkst. 9.30-11.30 sporta klubs SPARS rīko sporta nodarbību rītu bērniem Strathfield Park, Chalmers Rd Entrance. Visi bērni no 2 g.v. - 16 g.v. mīļi gaidīti. Ja slikti laika apstākļi, tad notiks Sv.Jāņa Baznīcas zālē, 30 Bridge Rd, Homebush.

Sestdien, 19. okt., plkst. 13.00 SPARS un DV sportistu EVEREST saviesīgā pēcpusdienu DV namā. Novuss zibensturnīrs, šautriņas.

Sestdien, 26. okt., plkst. 13.30 aicinājums piedalīties vai pieslēgties ar Zoom, Daugavas Vanagu centralās valdes 2024.g. Rātsnams – tikšanās ar biedriem DV Sidnejas nodaļas namā. Būs uzkodas, kafijas galds un bārs būs atvērts. Ja nevar ierasties DV namā, tad esiet aicināti pašiem pieslēgties, izmantojot Zoom saiti, kas būs atrodams DV centrālās valdes mājaslapā dvcv.org.lv.

Sidnejas ev. lut. latviešu draudze, Svētā Jāņa baznīcā

Māc. Kolvins Makfersons

Svētdien, 13. okt., plkst. 10.00 dievkalpojums ar Svēto vakarēdienu.

Svētdien, 20. okt., plkst. 10.00 dievkalpojums ar Svēto vakarēdienu.

Svētdien, 27. okt., plkst. 10.00 dievkalpojums ar Svēto vakarēdienu.

Dievkalpojumi arī pārraidīti tiešraidē uz [YouTube](https://www.youtube.com/channel/UCK2IwlGgZrpII_KLisSrdJg): https://www.youtube.com/channel/UCK2IwlGgZrpII_KLisSrdJg

Sidnejas latv. ev. lut. Vienības draudze

Māc. Raimonds Sokolovskis.

Par nākamajiem dievkalpojumiem lūgums sazināties ar māc. Raimondu Sokolovski – tālr. 0438301512 vai draudzes priekšnieci, diakoni Gundegu Zariņu – tālr. 0474152425 vai 02 9548 3964.

Latvijā

Svētdien, 13. okt., plkst. 12.00 Dzīvo grāmatu kluba bērniem *Piena zobs* pirmais pasākums, kas būs veltīts komiksiem, norisināsies K. K. fon Stricka villā. Par kluba pasākumu dalībnieku var kļūt, iegādājoties *Piena zoba* dalībnieka karti bezrindas.lv (vietu skaits ierobežots!).

Ceturtdien, 17. okt., plkst. 16.00 pēc Latvijas laika videokonferenču platformā Zoom norisināsies Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) Eiropas nodarbinātības dienestu tīkla (EURES) darba mobilitātes konsultantu rīkotais tiešsaistes seminārs remigrantu atbalstam *Gribu atgriezties Latvijā!*

Ar ko sākt?, lai Latvijas valsts piederīgajiem, kuri dzīvo ārvalstīs, bet vēlas atgriezties Latvijā, sniegtu detalizētāku informāciju par nodarbinātības iespējām Latvijā, izskaidrotu, kādas formalitātes jākarro ārvalstī, pirms izbraukšanas, un Latvijā, atgriežoties, un kādus pakalpojumus piedāvā NVA un EURES. Dalībai seminārā jāreģistrējas elektroniski, aizpildot pieteikšanās anketu šeit: <https://forms.gle/xD3EAJZW4CmFUa7V7>

Sestdien, 26. okt., plkst. 10.00 līdz 18.00 un **svētdien, 27. okt.,** plkst. 10.00 līdz 17.00 *Atkalsatikšanās Rīgas pilī*. Pēc vairāk nekā 10 gadu pārtraukuma Latvijas Nacionālais vēstures muzejs vērs restaurētās Rīgas pils vārtus apmeklētājiem. Dalības maksa pasākumos – ieejas biļete muzejā.

No 28. septembra līdz 17. novembrim Latvijas Nacionālā mākslas muzeja galvenās ēkas Kupola zālē (Rīgā, Jaņa Rozentāla laukumā 1) norisināsies Lauras Veļas personālizstāde *Ievainotā atmiņa*. Izstāde veido telpu diskusijai par Latvijas iedzīvotāju deportāciju izraisītās traumas ietekmi uz mūsdienu sabiedrību.

Līdz 24. novembrim Latvijas Nacionālā mākslas muzeja galvenās ēkas 4. stāva zālēs noritēs Jāņa Deinata personālizstāde *Pirmā piecgade*, kas piedāvā dokumentālu stāstu par periodu pirms Latvijas valstiskās neatkarības atgūšanas, kad pārmaiņas sabiedrībā vēl tikai brieda, un mākslinieka fotoaparāts fiksē vērojamās sairstošās sociālisma iekārtas ainas. ■

Eiro kurss

Eiropas Centrālās bankas atsaucē kurss **8. oktobrī**.

€1 = 1,62930 AUD   €1 = 1,79330 NZD
€1 = 0,83778 GBP   €1 = 1,09820 USD